

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Veronika Rousová

Způsoby zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce)

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, LL.M., Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 12. 6. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 141 177 znaků včetně mezer.

Veronika Rousová

V Praze dne 12. 6. 2023

Poděkování

Předně bych tímto ráda poděkovala panu JUDr. Miroslavu Sedláčkovi LL.M., Ph.D., za vedení této diplomové práce, za cenné rady a připomínky, jakož i za pomoc s jejím zpracováním. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a příteli za podoboru během celého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Zánik exekuce	4
2. Návrh na zastavení exekuce a základní pravidla řízení o zastavení exekuce	6
3. Obecné důvody pro zastavení exekuce	9
3.1 Zastavení exekuce pro nevykonatelnost exekučního titulu	10
3.2 Zastavení exekuce pro dodatečné zrušení nebo neúčinnost exekučního titulu	12
3.3 Zastavení exekuce na návrh toho, kdo nařízení exekuce navrhl	13
3.4 Zastavení exekuce pro postižení nezpůsobilého majetku.....	16
3.5 Zastavení exekuce pro nemajetnost (bezúčelnost)	17
3.6 Zastavení exekuce pro exekuci vyloučeného majetku	19
3.6.1 Věci nemovité, movité a věci jiné majetkové hodnoty	21
3.7 Zastavení exekuce pro zánik práva	21
3.8 Zastavení exekuce pro „jiný důvod“	24
3.8.1 „Jiné důvody“ pro zastavení exekuce.....	25
3.8.2 Zastavení exekuce vedené na základě rozhodčího nálezu.....	27
4. Důvody pro zastavení exekuce dle novely exekučního řádu č. 286/2021 Sb.	34
4.1 Milostivé léto a institut osvobození.....	34
4.2 Milostivé léto II	36
4.3 Zastavení bagatelních exekucí.....	37
4.4 Zastavení dlouhodobě bezvysledných exekucí	38
5. Zastavení skončené (vymožené) exekuce.....	41
6. Způsoby zastavení exekuce.....	43
6.1 Překážka rei iudicatae jako hmotněprávní následek zastavení exekuce.....	43
6.2 Účinky ex tunc a ex nunc jako procesněprávní následek zastavení exekuce	44
7. Kolize mezi účinky obecných důvodů zastavení exekuce	46
7.1 Účelové zastavení exekuce.....	48
Závěr.....	53
Seznam použitých zkratk.....	55
Seznam použitých zdrojů.....	56
Abstrakt.....	62
Klíčová slova: zastavení exekuce, rozhodčí nález, exekuční řízení.....	62
Abstract.....	63

Klíčová slova: discontinuance of execution, arbitral award, enforcement proceedings.....63

Úvod

Je zřejmé, že dluhy jsou v naší společnosti celosvětovou záležitostí a je tak žádoucí, aby byla právní úprava následného nedobrovolného vymáhání dluhů upravena systematicky, logicky, jasně a srozumitelně, a to zejména i pro právní laiky, kterými ve většině případech osoby, proti nimž jsou exekuce vedeny, bývají. Vzhledem k vyššímu počtu novel exekučního práva však dochází bohužel spíše k tomu, že se předmětná právní oblast stává nepřehlednou.

Nejprve je třeba osvětlit základní pojmy, s kterými budu následně ve své diplomové práci operovat. Výkon rozhodnutí, jenž představuje obecný termín pro vykonávací i exekuční řízení,¹ přichází v úvahu, pokud dlužník vůči věřiteli neplní své povinnosti řádně, včas a dobrovolně. K vymáhání pohledávky dochází na základě autoritativně přiznané povinnosti, a tedy i proti vůli dlužníka. Dlužník je ve vykonávacím řízení v roli povinného subjektu.

Postup při vymáhání pohledávek je v našem právním systému skrze občanského právo procesní upraven dvojkolejně,² a to ve dvou paralelních subsystémech, přičemž je na věřiteli, jenž vystupuje v roli oprávněného subjektu, který z nich si zvolí.³ Odpovědnost za průběh vykonávacího řízení (výkonu rozhodnutí) nese spolu s věřitelem, který při výkonu rozhodnutí musí sám označit majetek dlužníka, také soud, a to za užití zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, v platném a účinném znění. V případě exekučního řízení (exekuce) tato odpovědnost za zákonný průběh exekuce přechází na soudního exekutora,⁴ který postupuje podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, v platném a účinném znění, a který je na rozdíl od soudů, jež jsou státními orgány, pouze pomocným orgánem justice, jenž podléhá dohledu Ministerstva spravedlnosti, Exekutorské komory a předsedy okresního soudu, v jehož obvodu byl exekutor jmenován.⁵

Je nutné již na tomto místě upozornit, že se práce zaměřuje na exekuce prováděné soudními exekutory dle e. ř., nikoliv na výkon rozhodnutí dle o. s. ř. Úvodem je však rovněž zapotřebí stanovit si základní principy exekučního řízení, v jehož rámci může být exekuce nařízena. Z daného tak plyne, že exekuční řízení je širším pojmem, jehož podmnožinou je samotná „exekutorská exekuce“.⁶ Exekuční řízení se zahajuje na základě podání návrhu oprávněného, který

¹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 17-18.

² Na vykonávací řízení, při kterém se postupuje dle o. s. ř. a exekuční řízení, při kterém se postupuje dle e. ř.

³ ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 5.

⁴ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 47.

⁵ Ob. cit., sub. 1, s. 26.

⁶ SVOBODA Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1.

je v postavení věřitele proti povinnému, jenž je v postavení dlužníka. Oprávněná strana musí nejprve disponovat vykonatelným exekučním titulem. Exekuční titul, jehož různé formy jsou definovány ustanovením § 40 odst. 1 e. ř., je základním podkladem pro podání návrhu na zahájení exekučního řízení.⁷

Poté, co je exekuce zahájena, soudní exekutor provádí exekuci, která představuje přímý zásah do majetkových práv povinného. Pravomoc soudního exekutora je i ve výběru způsobu provedení exekuce, když však musí postupovat v souladu se zásadou přiměřenosti a výběr způsobu provedení exekuce musí být vhodný a šetrný. Současně musí povinného, jeho rodinu a další dotčené osoby co nejméně zatěžovat. Způsoby provedení exekuce jsou různé, mohou jimi být například srážky ze mzdy, přikázání pohledávky či prodej movitých věcí.⁸

Pokud je exekuce úspěšně provedena, tedy vymožena, zaniká automaticky bez dalšího. Druhým způsobem zániku exekuce je její zastavení dříve, než dojde k jejímu vymožení.

Zastavení exekuce přichází v úvahu, pokud je prováděna v rozporu se zákonem a nepřipustným způsobem. Proti takovému zásahu je nutné se bránit a exekuci zastavit. Zákonná úprava stanovuje hned několik důvodů, pro které lze exekuci zastavit. Jedná se například o situace, kdy došlo k pravomocnému nařízení exekuce, aniž by byly splněny podmínky takového nařízení, nebo odpadne-li taková podmínka v průběhu provádění exekuce. V takovém případě se další výkon stává nepřipustným.⁹ Důvody pro zastavení exekuce však nemusí spočívat pouze v její protizákonnosti, avšak mohou být velmi různorodé (např. nemajetnost dlužníka). Judikatura povinným nyní navíc dává možnost, tedy za splnění určitých podmínek, zastavit i skončenou, tedy dříve vymoženou exekuci a tyto dva způsoby zániku exekuce se tak mohou prolínat.

Zákonná ustanovení vztahující se k zastavení exekuce, jakož i judikatura ÚS a NS, jež se nadále vyvíjí, jsou pilířem pro ochranu povinných, na kterou je kladen postupem času stále větší důraz, zejména pak v oblasti spotřebitelů, na jejichž vyšší právní ochranu apeluje zvláště evropské právo.

Ve své práci se pokusím komplexně shrnout jednotlivé obecné důvody pro zastavení exekuce, jež vychází z o. s. ř.,¹⁰ jakož i v krátkosti pojmut novinky, které nám přinesla v dané oblasti novela exekučního řádu provedená zákonem č. 286/2021 Sb. Tato novela je velmi nakloněná dlužníkům a má pomoci zejména při řešení dlouhodobě bezvýsledných exekucí. Současně nám však přináší řadu nejasností.

⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 60.

⁸ § 58 e. ř.

⁹ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 1108 - 1125.

¹⁰ Dle § 52 odst. 1 e. ř. platí, že nestanoví-li exekuční řád jinak, užije se pro exekuční řízení občanský soudní řád.

Počet povinných v exekuci od roku 2017 klesl téměř o 200.000 dlužníků, ale stále je v České republice dle dostupných statistik k dubnu 2023 v exekuci přes 650.000 povinných, proti kterým běží přes 4.000.000 exekucí.¹¹ Fyzické osoby v exekucích měly následkem zákona č. 286/2021 Sb. V letech 2021 a 2022 možnost využít například institutu tzv. „milostivého léta“, čímž sice došlo k určitému poklesu exekucí, i tak se ale nadále exekuční odvětví vztahuje na nemalý okruh subjektů. Rozšířenou problematikou je pak jistě i zastavení velkého počtu nepřípustných exekucí, které byly nařízeny na základě rozhodčích nálezů, když bylo toto v posledních letech hojně řešeno nejen před obecnými soudy, ale zejména i před ÚS.

Motivem mé práce je poukázat na a popsat základní rozdíly mezi jednotlivými způsoby zastavení exekuce, které již nejsou přesně vymezeny zákonnou úpravou, a stejně tak se zamyslet nad právními účinky důvodů zastavení exekuce, které se aplikací práva mohou dostávat do vzájemné kolize. Rovněž se pokusím pojmut judikturní vývoj k dané problematice a zobrazit, jakým způsobem docházelo postupem času ke sjednocování judikatury exekučního odvětví.

Obsah své práce jsem čerpala ze zákonů, a to předně z o. s. ř. a e. ř., dále pak z komentářové literatury k daným zákonům, jakož i z článků odborníků nejen na exekuční řízení. Významným podkladem pro mou práci je rovněž četné množství judikatury ÚS a NS, kterou shledávám jako stěžejní.

Pro naplnění cíle mé práce jsem využila metodu deskriptivní, především v její první části, která je silně teoretická. V předkládané práci má rovněž zastoupení metoda analytická, kterou jsem uplatnila pro detailní rozbor zkoumané problematiky. Poslední metodou, jež má v mé práci určité zastoupení, je metoda komparativní, zejména ve vztahu k jednotlivým důvodům pro zastavení exekuce, když ty jsem mezi sebou v závěru své práce hojně porovnávala. Oproti tomu metodu zahraničně-komparativní jsem se rozhodla nevyužít a záměrně jsem se soustředila pouze na českou právní úpravu.

¹¹ Statistiky Exekutorské komory České republiky. *Celkový počet povinných – fyzických osob v exekuci* [online].

1. Zánik exekuce

Již ve svém úvodu jsem zmiňovala, že k ukončení exekuce může dojít zpravidla dvěma způsoby, kdy prvním z nich je provedení exekuce, ke kterému dochází v samotném okamžiku vymožení povinnosti (včetně nákladů exekuce). Taková exekuce je zastavena automaticky bez dalšího a dle právní úpravy je označována jako skončená či vymožená. O skončenou exekuci se jedná i v případě zastavení exekuce na návrh povinného dle ustanovení § 46 odst. 6 e. ř., které upravuje splnění povinnosti z exekučního titulu ve lhůtě třiceti dnů od doručení výzvy k dobrovolnému splnění. V případě skončené exekuce má soudní exekutor povinnost zaslat oznámení o skončení exekuce všem orgánům a zúčastněným osobám. Toto oznámení ovšem nemá povahu soudního rozhodnutí, ale je v praxi označováno jako „deblokace majetku“.¹² Nejen skončením, ale i zastavením exekuce pak pozbývají účinnosti všechny exekuční příkazy, jak stanovuje ustanovení § 47 odst. 7 e. ř.¹³

Druhým způsobem ukončení exekuce je její zastavení, tedy její zánik dříve, než dojde k vymožení plnění.¹⁴ Komentář řešící ustanovení upravující zastavení exekuce dané potvrzuje, když říká: „*Pro zastavení výkonu rozhodnutí je typické, že ukončuje provedení výkonu rozhodnutí dříve, než vymáhaná povinnost byla stanoveným způsobem [...] skutečně nuceně vymožena, a z jiných důvodů než proto, že by splnění vymáhané povinnosti bylo dosaženo úkony učiněnými při provedení výkonu rozhodnutí.*“¹⁵

V případě zastavení exekuce je rozhodným okamžikem vydání usnesení o jejím zastavení soudním exekutorem či exekučním soudem, což v případě vymožení exekuce neplatí, jelikož taková exekuce končí okamžikem jejího vymožení bez dalšího.

Důvodů pro zastavení je mnoho a jsou velice různorodé. Je tak třeba poznamenat, že na každou exekuci je třeba nahlížet individuálně, jelikož ta může mít své vlastní specifické důvody a okolnosti pro zastavení. Důvodem může být např. i úmrtí dlužníka, zánik dluhu z důvodu promlčení či dohoda mezi dlužníkem a věřitelem o splátkovém kalendáři. Zvláštním případem, jehož důsledkem rovněž může být zastavení exekuce, je návrh na povolení oddlužení, který může dlužník podat, pokud je pro něj dluh již dále neřešitelný. Pokud soud návrh na povolení oddlužení schválí a dlužník řízením o oddlužení projde úspěšně, dojde k odpuštění zbývajících dluhů a k zániku všech exekucí, které nebyly doposud vymoženy.

¹² WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 114 - 115.

¹³ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 12.

¹⁴ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

¹⁵ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2237.

Následkem zastavení exekuce je, že soudní exekutor, případně osoby, kterým byla v řízení stanovena nějaká povinnost (peněžní ústav či zaměstnavatel) přestanou provádět úkony, které by jinak byli povinni za účelem uspokojení povinnosti z exekučního titulu provést.¹⁶

Exekuce se běžně zastavuje podle ustanovení § 55 e. ř. ve spojení s ustanovením § 268 o. s. ř., ve kterém jsou vymezeny obecné důvody, pro které může k zastavení exekuce dojít a jež jsou podrobně rozebrány v třetí kapitole. Je však na místě zmínit, že mimo tyto obecné důvody pro zastavení exekuce dle § 268 o. s. ř., lze v o. s. ř. narazit i na důvody zvláštní, jež mohou plynout z právní úpravy jednotlivých způsobů exekuce.¹⁷ Mezi tyto příklady patří ustanovení § 290 §, 344 odst. 3 o. s. ř. a další. Důvody pro zastavení exekuce můžeme však najít dokonce i v úplně jiných zákonech.¹⁸ Další důvody pro zastavení exekuce, kterým je rovněž věnována samostatná kapitola,¹⁹ nám přináší zákon č. 286/2021 Sb.

Touto kapitolou jsem se tak pokusila definovat a osvětlit základní pojem „zániku exekuce“, jelikož s ním budu v mé práci dále hojně pracovat. Rovněž jsem se pokusila demonstrovat a vymežit základní rozdíly mezi dvěma možnými způsoby zániku exekuce, a to jejím skončením a zastavením a podat tak o nich ucelený výklad. Záměrem této kapitoly však není podat komplexní rozbor, avšak pouze v krátkosti předestřít základní principy zániku exekuce, jakož i nastínit různorodost důvodů pro její zastavení.

¹⁶ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Beckova edice právní institut, s. 179 - 180.

¹⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 45.

¹⁸ Např. zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁹ Viz kapitola č. 4 – Důvody pro zastavení exekuce dle novely e. ř. provedené zákonem č. 286/2021 Sb.

2. Návrh na zastavení exekuce a základní pravidla řízení o zastavení exekuce

Návrh na zastavení běžící exekuce se dle ustanovení § 55 odst. 1 věty druhé e. ř. podává vždy u soudního exekutora, který exekuci provádí. Oproti tomu návrh na zastavení vymožené (skončené) exekuce se podává u exekučního soudu, jelikož v tomto případě již soudní exekutor nemá oprávnění ve věci rozhodnout, jelikož zaniklo jeho pověření.²⁰ Aktivní legitimaci k takovému úkonu má účastník exekučního řízení, a tedy zejména povinný a oprávněný subjekt. Speciální úpravou je návrh na zastavení exekuce podaný manželem povinného podle ustanovení § 262b o. s. ř.²¹ Jelikož však zastavení exekučního řízení podléhá zásadě oficiality, může exekuční soud rozhodnout o zastavení exekuce i bez návrhu (*ex officio*), a to např. pokud se exekuce jeví jako bezvýsledná, tedy v situaci, kdy nebyla složena záloha na náklady exekuce nebo v případě, kdy existuje některý z důvodů pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 o. s. ř. Z praxe je mi však známo, že nejčastěji dochází k zastavení exekuce na návrh povinného, a nikoliv z moci úřední. Tato skutečnost zřejmě souvisí s tím, že návrh na zastavení exekuce je nejvyužívanějším prostředkem obrany povinných.

Návrh podaný povinným ve lhůtě 30 dnů od doručení výzvy podle § 46 odst. 6 e. ř. představuje „kvazi“ opravný prostředek povinného proti nařízení exekuce při dobrovolném splnění povinnosti.²² Takový návrh má odkladný účinek.

V návrhu podaném po takové lhůtě musí již povinný řádně vylíčit své důvody pro zastavení exekuce, a nadto dle ustanovení § 55 odst. 1 věty první e. ř. musí dané učinit v procesní lhůtě 15 dnů od doby, kdy se o daných důvodech dozvěděl. Daná lhůta však není prekluzivní, tedy pokud jsou účastníkem předloženy důkazy, jež odůvodňují zastavení exekuce, je soud povinen o návrhu rozhodnout i navzdory jeho opožděnosti.²³

Návrhu na zastavení exekuce se odkladný účinek obecně nepřiznává. V praxi se však současně s návrhem na zastavení exekuce podává i návrh na její odklad, aby tak byl povinný chráněn od dalšího provádění exekuce v případě, kdy je pravděpodobné, že dojde k jejímu zastavení. K odkladu exekuce pak za této situace dochází dle § 266 odst. 2 o. s. ř.²⁴ Odklad exekuce ale neznamená, že soudní exekutor již nebude činit žádné další kroky za účelem vymožení pohledávky, avšak znamená to, že finanční prostředky, které soudní exekutor od povinného obdrží,

²⁰ § 51 písm. c) e. ř.

²¹ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 128.

²² *Ibid.*, s. 127.

²³ Viz usnesení NS ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3439/2013.

²⁴ *Ob. cit.*, sub. 21, s. 126.

již dále nebude zasílat oprávněnému, ale do pravomocného rozhodnutí je bude deponovat na svém účtu.

Soudní exekutor návrh následně dle § 55 odst. 3 e. ř. předloží ostatním účastníkům k vyjádření. Pokud účastníci s návrhem souhlasí či pokud se ve stanovené lhůtě k návrhu nevyjádří, čehož následkem je fikce souhlasu účastníka se zastavením exekuce,²⁵ soudní exekutor návrhu vyhová a vydá usnesení o zastavení exekuce. Aby bylo možné návrhu na zastavení exekuce vyhovět, musí být předně splněny podmínky, kterými jsou mj. aktivní a pasivní legitimace účastníků. Soudní exekutor je oprávněn návrh odmítnout dle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř., pokud neobsahuje všechny obecné náležitosti dle ustanovení § 42 o. s. ř. a ustanovení § 79 o. s. ř. Pokud exekutor návrhu na zastavení exekuce nevyhová,²⁶ je povinen předat návrh k rozhodnutí exekučnímu soudu.²⁷

Podle ustanovení § 55b odst. 3 e. ř. soudní exekutor rozhoduje bez nařízení jednání, nestanoví-li o. s. ř. jinak. Ustanovení § 269 odst. 2 o. s. ř. stanoví, že v případech uvedených v ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) a h) o. s. ř. se rozhoduje zpravidla po předchozím jednání. V těchto případech totiž výsledek často závisí na zhodnocení skutkových okolností. Zejména pokud mezi stranami existují nějaké sporné skutečnosti, které nejsou vyvoditelné z exekučního spisu a musí dojít k jejich hmotněprávnímu posouzení. V tomto případě pak musí být nařízeno jednání,²⁸ jinak by ostatně docházelo k porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 36 Listiny.

Ustanovení § 254 odst. 1. o. s. ř. nám dále stanoví, že v řízeních o zastavení exekuce se rozhoduje vždy usnesením, a to usnesením o zastavení exekuce, které je ve svém výroku formulováno pouze způsobem „exekuce se zastavuje“, a to bez nutnosti přesnější konkretizace jednoho ze zákonných důvodů, který je blíže specifikován v odůvodnění usnesení. Vymezení zákonného důvodu pro zastavení exekuce tedy nemusí být obsahem samotného petitu, odůvodnění rozhodnutí však musí být dostatečně konkrétní a přesné.

V usnesení musí být současně určena výše nákladů exekuce, jež představuje všechny náklady spojené s jejím provedením, tedy i odměnu pro soudního exekutora, a dále výše nákladů řízení o zastavení, jež představuje účelně vynaložené náklady na procesní zastoupení účastníků v souvislosti s jejich zaviněním. Zásada zavinění se pak dle § 89 e. ř. uplatní jak na náklady řízení o zastavení exekuce, tak na náklady samotné exekuce včetně odměny pro soudního exekutora.

²⁵ § 101 odst. 4 o. s. ř.

²⁶ A současně jej neodmítne dle § 43 odst. 2 o. s. ř.

²⁷ § 55 odst. 1 věta čtvrtá e. ř.

²⁸ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 6.

Tato kapitola v krátkosti pojednává o návrhu na zastavení exekuce jako počátku řízení o jejím zastavení, jelikož právě doručením takového návrhu se řízení zahajuje. Na tomto místě rovněž stroze shrnuji postup soudního exekutora poté, co návrh na zastavení exekuce obdrží, a poukazuji na základní principy, jež vychází ze zákonné úpravy a doprovázejí řízení o zastavení exekučního řízení.

3. Obecné důvody pro zastavení exekuce

První část práce jsem věnovala vymezení obecných pojmů a základních principů zastavení exekučního řízení. Následující část práce budu věnovat představení obecných důvodů, pro které lze exekuci zastavit, a jež jsou vymezeny zákonnou úpravou. Jednotlivé obecné důvody jsou demonstrativně vyčteny a koncentrovány v ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) až h) o. s. ř.

Důvody zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. a) až g) o. s. ř. jsou založeny na tom, že mají svůj základ v jistém specifickém principu exekučního řízení. Tyto důvody pro zastavení exekuce mají být vykládány nejen na základě gramatického výkladu, ale i zcela komplexně a systematicky. Jedná se o nesběrná ustanovení, která se vztahují ke konkrétní situaci a tu přímo upravují. Oproti těmto ustanovením je písm. h) ustanovením sběrným, kterého má být užito zcela výjimečně a v případě, kdy důvod pro zastavení exekuce nelze podřadit pod žádný jiný dle § 268 odst. 1 o. s. ř., avšak v praxi dochází ze strany exekučních soudů až ke „zneužívání“ daného ustanovení, když dle něho postupují i v případech, které nejsou dostatečně příléhavé.

Vedle těchto obecných důvodů pro zastavení exekuce máme dále ještě důvody pro zastavení exekuce, kterými jsou dle § 268 odst. 2 o. s. ř. případy, kdy je výkonem rozhodnutí vymáhána pohledávka z pracovněprávního vztahu přiznaná exekučním titulem zaměstnanci vůči zaměstnavateli, a odst. 3 upravující případy prodeje zástavy ve výkonu rozhodnutí. Odst. 4 předmětného ustanovení se pak vztahuje ke všem jednotlivým důvodům zastavení, podle něhož týká-li se některý z důvodů zastavení exekuce pouze z části, exekuce bude zastavena pouze částečně, a to v odpovídajícím rozsahu.²⁹

Ve třetí kapitole se pokusím dále ilustrovat a shrnout nejdůležitější znaky pro jednotlivé obecné důvody vycházející z ustanovení § 268 odst. 1 o. s. ř., jež vedou k zastavení exekuce. Jádrem třetí kapitoly je poslední podkapitola soustředící se na sběrné ustanovení, a to písm. h). Významnou část této podkapitoly jsem zaměřila na exekuce vedené na podkladě rozhodčích nálezů. Mám za to, že není nepodstatné, že značnou část v oblasti zastavení těchto exekucí představují exekuce, při kterých jsou vymáhány pohledávky pocházející z úvěrových smluv, jež dříve poskytovaly svým klientům zejména nebankovní subjekty. V tomto ohledu je zřejmé, že je zapotřebí, aby ochrana spotřebitele nadále rostla a je tak účelné, že je připravována novela, která má postavení spotřebitele, zejména při uzavírání distančních smluv, výrazně posílit.³⁰

²⁹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

³⁰ Odbor živností a spotřebitelské legislativy. *Sněmovna začala projednávat novelu zákona o ochraně spotřebitele a občanského zákoníku* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu, 16. 6. 2022.

3.1 Zastavení exekuce pro nevykonatelnost exekučního titulu

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. stanovuje první z těchto zákonných důvodů, pro který je možné exekuci zastavit. Toto ustanovení přesně zní: „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže byl nařízen, ačkoliv se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným.*“

Tento důvod se fakticky překrývá s předpoklady pro vedení exekuce,³¹ jelikož právě vykonatelnost exekučního titulu je jedním z nich, proto je tento prioritní důvod zastavení exekuce vždy třeba upřednostnit před nepřednostními z obecných důvodů, tím bude například zastavení exekuce na návrh oprávněného subjektu či zastavení exekuce pro nemajetnost, ke kterým se blíže dostanu v následujících podkapitolách.

Vykonatelnost je vlastnost exekučního titulu, která představuje možnost jeho nucené realizace státní mocí. Tedy pokud exekuční titul není vykonatelný, není možné na jeho základě exekuci vést, a ta musí být zastavena v každém jejím stadiu, a tedy i v případě, že již došlo k vymožení plnění. Rozhodným momentem pro určení toho, zda je exekuce oprávněná, je pak právě okamžik zahájení exekuce, tedy podání návrhu na její nařízení, jelikož pokud by se exekuční titul stal vykonatelným až v průběhu exekučního řízení, bylo by to pro vykonatelnost exekučního titulu bezpředmětné a exekuce by byla přesto zastavena. Právě vykonatelnost rozhodnutí, na základě kterého má být exekuce vedena, je tak jedním ze základních předpokladů už pro samotné nařízení exekuce.

Současně však platí, že zastavení exekuce z důvodu nevykonatelnosti exekučního titulu je pouze „protentokrát“ v tom smyslu, že nic nebrání tomu, aby byl podán návrh na nařízení exekuce znovu, poté co se rozhodnutí stane vykonatelným.³²

Vykonatelnost exekučního titulu je zkoumána hned z dvou hledisek, jež musí splňovat, a to jak z hlediska formálního, tak hlediska materiálního.³³ Formální vykonatelností disponuje exekuční titul, pokud jsou splněny všechny zákonem stanovené náležitosti dle ustanovení § 40 odst. 1 e. ř. Rozhodná je forma exekučního titulu, jelikož náležitosti jednotlivých forem rozhodnutí jsou různé a často jsou upravovány jinými právními předpisy, tedy například v případě rozsudku to bude o. s. ř. a v případě rozhodčího nálezu to bude zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Aby bylo možno rozhodnutí označit jako formálně vykonatelé, musí dále vedle toho, že má zákonem stanovené vlastnosti, nastat i

³¹ ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 45.

³² SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 141 - 142.

³³ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 18.

právní událost, která je spojena s jeho vykonatelností (např. vyhlášení trestního rozsudku). Právě takové rozhodnutí je následně způsobilé pro nucenou realizaci v něm uložené povinnosti.

Pokud budeme hovořit o formální vykonatelnosti, můžeme se zaměřit dále na řešení otázky, zda došlo k vydání exekučního titulu oprávněnou osobou, tedy osobou, jež k vydání exekučního titulu měla pravomoc. V tomto smyslu lze pak hovořit o formálně-obsahových náležitostech dle ustanovení § 274 odst. 1 o. s. ř.

Mám za to za to, že zde je na místě poukázat rovněž na exekuce, které byly nařízené na základě nezpůsobilých či „nicotných“ exekučních titulů, kterými byly rozhodčí nálezy, jež vydávali rozhodci, kteří byli jmenováni na základě absolutně neplatných rozhodčích doložek či smluv, a tedy neměli k vydání rozhodčího nálezu pravomoc. S tímto postupem jsme se mohli setkat zejména dříve, když nejvíce byly tyto neplatné rozhodčí doložky uplatňovány před rokem 2012. Přestože je judikatura ohledně platnosti rozhodčích doložek již dávno sjednocena,³⁴ i v dnešní době oprávněné subjekty nadále pokračují ve vedení nepřipustných exekucí, když spoléhají na to, že se povinní, kteří jsou neznalí práva, nebudou bránit.

Exekuce nařízené na základě takových rozhodčích nálezů byly nejdříve zastavovány dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř. pro nevykonatelnost exekučního titulu, když ten byl vydán osobou, jež k danému neměla pravomoc. Postupem času však byla konstatována vykonatelnost exekučního titulu, avšak byl shledán jiný důvod pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Dnes se tedy obecné soudy i judikatura v tomto případě jednotně přiklání k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jelikož rozhodčí nálezy je v tomto případě nezpůsobilým exekučním titulem, i kdyby byl vykonatelný.

Nyní se však vrátím k osvětlení toho, co musí splňovat exekuční titul, aby byl po formální stránce vykonatelný. Dané stvrzuje doložka vykonatelnosti,³⁵ jež zabezpečuje, že byl exekuční titul vydán subjektem v rámci jeho pravomoci. Správnost doložky vykonatelnosti exekuční soud (exekutor) zkoumá v případě pochybností *ex officio*. O hledisku formální vykonatelnosti lze pak hovořit i ve spojitosti s dalšími podmínkami. Například otázka toho, zda byl exekuční titul povinnému řádně doručen či zda již uběhla lhůta k plnění, nazývaná jako lhůta pariční, kterou bychom hledali pod ustanovením § 160 o. s. ř.

Vedle podmínky formální vykonatelnosti exekučního titulu musí být však splněna i již zmíněná podmínka materiální vykonatelnosti. O dostatečné materiální vykonatelnosti mluvíme zejména ve spojení s povinností, jež je ukládána exekučním titulem povinnému. Materiálně

³⁴ Viz kapitola č. 3.8.2.2 - Judikatura k otázce neplatnosti rozhodčích doložek

³⁵ KŮRKA, Vladimír, SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 39.

vykonatelný exekuční titul je takový, který ukládá povinnost, již lze vykonat jedním ze zákonem předpokládaných způsobů provedení exekuce. Rovněž musí být jasné, jaká objektivně určitá povinnost, a to kým a vůči komu, má být plněna.

Levý v komentářové literatuře dále nastiňuje i jiné situace, v kterých lze hovořit o nedostatečné vykonatelnosti exekučního titulu po materiální stránce: „*Nedostatek vykonatelnosti exekučního titulu po materiální stránce nastává například tehdy, jestliže exekuční titul neobsahuje přesnou individualizaci oprávněného a povinného, přesné vymezení práv a povinností k plnění, jakož i přesný rozsah a obsah plnění*“.³⁶

Otázkou určitosti obsahu a rozsahu povinnosti, která je exekučním titulem uložena, se opakovaně zabýval NS.³⁷ Určitost exekučního titulu je však pojem velmi individuální zejména s přihlédnutím k povaze věci a způsobu provádění exekuce.³⁸

Materiálně nevykonatelný exekuční titul by jednoznačně ale byl takový, který by ukládal povinnost, již by reálně nebylo možno splnit, nebo pokud by jím uložená povinnost představovala protiprávní jednání (např. vražda člověka).³⁹

3.2 Zastavení exekuce pro dodatečné zrušení nebo neúčinnost exekučního titulu

Druhý z obecných důvodů pro zastavení exekuce nám demonstruje ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř., které říká, že bude zastaven takový výkon rozhodnutí (exekuce), který sice byl nařízený na základě vykonatelného exekučního titulu, avšak tuto vlastnost později, po nařízení výkonu rozhodnutí, pozbyl. Ustanovení přesně zní: „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným.*“ Toto ustanovení tak označuje hned dva formální důvody vedoucí k zastavení exekuce, a to pro dodatečné zrušení a pro neúčinnost exekučního titulu.

Aby mohlo dojít k zastavení exekuce dle tohoto důvodu, dodatečné zrušení exekučního titulu musí být výslovné a pravomocné. Takto zrušený exekuční titul již dále neexistuje. Vedle toho stojí neúčinný exekuční titul, který sice nadále existuje a zůstává po formální stránce platný, ale pozbyl svých vlastností právní účinnosti, když je již dále nezpůsobilým podkladem pro vymáhání jím uložené povinnosti.⁴⁰

³⁶ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1280 - 1297.

³⁷ Viz usnesení NS ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 20 Cdo 965/2003 a usnesení NS ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3453/2008.

³⁸ Viz usnesení NS ze dne 25. 5. 2010, sp. zn. 20 Cdo 1266/2010.

³⁹ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. Beckova edice právní institut, s. 144.

⁴⁰ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání (1. aktualizace, 2022). Praha: C. H. Beck, 2022.

Dále uvádím, že na účinnost exekučního titulu lze nahlížet ze dvou hledisek, když sledujeme, zda k neúčinnosti rozhodnutí došlo následkem právní skutečnosti, s kterou spojuje zánik vykonatelnosti procesní či hmotné právo.

Mezi ustanoveními § 268 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. je velká spojitost, když podobnost mezi nimi není nepodstatná a mohou vyvolávat dojem doplňujících se důvodů pro zastavení exekuce, jelikož tam, kde pro nevykonatelnost exekučního titulu nedojde k zastavení exekuce podle písm. a), bude užito písm. b). Rozhodným bude časový úsek, ve kterém došlo k nevykonatelnosti rozhodnutí. Tedy zda ke zmíněnému došlo před či poté, kdy nastaly účinky nařízení exekuce (§ 47 e. ř.).⁴¹ Podobnost mezi těmito důvody lze shledávat zejména i proto, že i v případě zastavení exekuce dle písm. b) musí dojít rovněž k zastavení exekuce v každém jejím stádiu, tedy i po jejím vymožení. Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. ale není již shora zmíněným zastavením exekuce „protentokrát“, když exekuce zastavená dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. již nemůže být znovu nařízena na základě stejného exekučního titulu, což je logické, jelikož exekuční titul byl dodatečně zrušen nebo se stal dále neúčinným. Ne všichni však zastarávají ten názor, že neúčinnosti musí exekuční titul pozbýt až po nařízení exekuce. Například Kasíková se s tímto závěrem neztotožňuje, když dovozuje, že postup dle předestřené ustanovení je na místě, i pokud se rozhodnutí stalo neúčinným již před nařízením exekuce.⁴² S tímto závěrem se však neztotožňují.

Okolnosti, za kterých dochází k zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř. pak způsobují tzv. překryv exekučního titulu, tedy pomine závazek z něho vyplývající,⁴³ což nejde ztotožnit se zánikem povinnosti z exekučního titulu, když v případě zániku povinnosti z exekučního titulu je na místě postupovat dle písm. g) a exekuci zastavit z důvodu zániku práva přiznaného exekučním titulem, čemuž se blíže věnuji v podkapitole pojednávající o tomto důvodu pro zastavení exekuce.

3.3 Zastavení exekuce na návrh toho, kdo nařízení exekuce navrhl

Třetím ze zákonných důvodů pro zastavení exekuce je postup dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dané ustanovení nám říká: „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení.*“

Dle § 55 odst. 4 e. ř. o tomto návrhu oprávněného na zastavení exekuce rozhoduje vždy soudní exekutor ve zjednodušeném řízení, a to na základě faktické vůle oprávněné osoby.

⁴¹ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 158.

⁴² KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 475.

⁴³ Ob. cit., sub. 41, s. 164 - 165.

K zastavení exekuce dochází v tomto případě beze sporu, a proto není nutné, aby o tomto návrhu rozhodoval exekuční soud. Rovněž souhlasu ostatních účastníků není třeba. Nikterak se však v daném případě zastavení exekuce nezabýváme tím, zda je exekuce vedena po právu. Svoboda se k danému vyjádřil tak, že „*tím máme na mysli, že k zastavení exekuce na návrh oprávněného dochází, aniž by bylo možné dovést, zda je exekuce ze strany oprávněného vedena po právu s ohledem na formální a materiální předpoklady pro vedení exekuce, a i na skutečnost vyvěrající z hmotného práva.*“⁴⁴

Tento důvod pro zastavení exekuce je nemeritorní a pouze „protentokrát“, když exekuce na základě totožného exekučního titulu může být kdykoliv na návrh oprávněného nařízena znovu. Rozhodnutí o zastavení exekuce tak rovněž nevytváří ani překážku *rei iudicatae*.

V případě, že navrhne oprávněný zastavení exekuce sám, tak soudní exekutor exekuci zastaví dle § 55 odst. 4 e. ř. ve spojení s § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dle § 55 odst. 3 e. ř. pak bude soudní exekutor postupovat v případě, že návrh na zastavení exekuce podal jiný účastník než oprávněný, avšak oprávněný s návrhem souhlasil nebo se má za to, že se zastavením exekuce souhlasil. V druhém z předestřených případů dojde k presumpci souhlasu oprávněného se zastavením exekuce, což by však při postupu dle § 55 odst. 4 e. ř. nebylo možné. Rovněž řízení dle § 55 odst. 3 e. ř. bude nesporné, když soudní exekutor bude rozhodovat na základě shodných tvrzení obou stran, a to povinného a oprávněného subjektu. Zastavení exekuce na návrh jiného účastníka však bude na rozdíl od zastavení exekuce na návrh oprávněného rozhodnutím meritorním, jež vytváří překážku *rei iudicatae*.

Pokud se blíže zaměříme na zastavení exekuce na návrh účastníka, který nařízení exekuce navrhl, tedy na návrh oprávněného, můžeme se setkat s prostým návrhem bez podrobnějšího odůvodnění či s návrhem obsahujícím podrobnější odůvodnění a odkaz na jeden ze zákonných důvodů pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 o. s. ř. Pokud však oprávněný ve svém návrhu odkazuje na jiný důvod pro zastavení exekuce, než je písm. c), je třeba vždy dát, tedy pokud soud shledá oprávněnost takového návrhu, tomuto jinému důvodu pro zastavení exekuce přednost. Je tomu tak právě proto, že v případě zastavení exekuce na návrh oprávněného dochází k zastavení exekuce *ex nunc*, tedy z logiky věci s účinky ke dni, kdy byl návrh na zastavení exekuce podán, a to pouze do budoucna vůči nevyvozenému plnění; oproti tomu pokud dojde k zastavení exekuce z jiného prioritního důvodu, exekuce je zpravidla zastavena s účinky *ex tunc*, tedy takové zastavení exekuce má právní účinky rovněž do minulosti i vůči již vymoženému plnění, což je v případě protiprávně vedené exekuce pro povinné žádoucí.⁴⁵

⁴⁴ Ibid., s. 169.

⁴⁵ Viz kapitola č. 6.2 – Účinky *ex tunc* a *ex nunc* jako procesněprávní následek zastavení exekuce.

Dřívější judikatura NS vykládala tento důvod pro zastavení exekuce jako bezpodmínečně prioritní, když právě zájem oprávněného dříve shledával tím nejdůležitějším předpokladem pro běh exekuce (srov. stanovisko NS ČSR ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79), jelikož exekuční řízení je ovládáno dispoziční zásadou. NS v odkazovaném stanovisku konstatoval: „*Proto má řízení o návrhu oprávněného na zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vždy přednost před návrhem povinného na zastavení výkonu rozhodnutí a soud již o návrhu povinného nerozhodne, když byl výkon rozhodnutí zastaven k návrhu oprávněného.*“

V praxi jsme se však mohli v extrémních případech setkat s tím, že oprávněný, dokonce i na podnět soudního exekutora,⁴⁶ podal návrh na zastavení exekuce účelově tak, aby došlo k zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř., přestože oprávněný věděl, že je exekuce vedena protiprávně (například na základě nezpůsobilého rozhodčího nálezu) a měla by tak být zastavena dle písm. h). Takový návrh na zastavení exekuce lze označit ze strany oprávněného za šikanózní chování, když účinky rozhodnutí o zastavení jsou naprosto odlišné a je zřejmé, že motivací oprávněného v tomto postupu je nejen ponechat si neoprávněně vymožené plnění, ale současně se vyhnout i povinnosti platit náklady exekuce.

ÚS se tak opětovně musel zabývat otázkou absolutní přednosti návrhu oprávněné na zastavení exekuce, když se začaly objevovat tyto šikanózní postupy oprávněných. Začalo se rovněž modelovat pravidlo, že pokud má být exekuce zastavena pro jiný důvod, tedy dle písm. a), b), g) nebo h) § 268 odst. 1 o. s. ř., nelze ji zastavit dle písm. c), když tyto ostatní důvody by měly jednak exekuční soudy zkoumat *ex officio* a dále pak by tyto důvody pro zastavení exekuce měly mít vždy přednost.⁴⁷

Tento názor ostatně zastává i Svoboda, který uvádí: „*Připustíme-li, že účinky zastavení exekuce z různých důvodů se mohou lišit, je od té myšlenky jen krok k tomu, abychom uzavřeli, že zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. c) nemůže mít absolutní přednost před ostatními důvody pro zastavení exekuce. Neobstojí tedy ani závěr, že zásada dispoziční (tedy právo oprávněného kdykoliv projevit vůli k nepokračování exekuce) se ve vykonávacím řízení projevuje neomezeně a že soud návrhu oprávněného na zastavení exekuce z tohoto důvodu vyhoví vždy, aniž by se zabýval důvody, které ho k tomu vedou.*“⁴⁸

Dnes je tak rozhodovací praxe soudů, jakož i odborná literatura jednotná, když zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je v dnešní době již nerozporně řazeno mezi neprioritní důvody pro zastavení exekuce.

⁴⁶ Viz kapitola č. 7.1 – Účelové zastavení exekuce.

⁴⁷ Viz kapitola č. 7. – Kolize mezi účinky obecných důvodů zastavení exekuce.

⁴⁸ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 174.

3.4 Zastavení exekuce pro postižení nezpůsobilého majetku

Předmětem dalšího z důvodů pro zastavení exekuce je majetek, který je exekucí postižen. Uplatní se značně při provádění exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí. Ustanovení § 268 odst. 1. písm. d) o. s. ř., jež se vztahuje na nyní řešenou právní oblast, zní: „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí postihuje věci, které jsou z něj dle § 321 a § 322 vyloučeny nebo majetek, ze kterého nelze vymáhanou pohledávku uspokojit.*“

Tento důvod pro zastavení exekuce zohledňuje zásady a principy prostupující celým exekučním řízením, zejména pak ochranu před nepřiměřeným zásahem do ekonomické soběstačnosti povinného, a tedy i jeho rodiny a jeho důstojnosti. Dále poukazuje i na obecné a zákonem chráněné zájmy včetně práv zaručených ústavními zákony (například právo na život).⁴⁹

Je zřejmé, že majetek, jenž je z exekuce dle § 321 a 322 o. s. ř. vyloučen, je určen k zajišťování základních lidských potřeb, ať už přímo potřeb povinného či jeho rodiny. Dále se jedná například o majetek, jež povinný nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti či se může jednat i o majetek, který vůbec není ve vlastnictví povinného a je vyloučen na základě jiného zvláštního právního předpisu (např. dálnice a silnice první třídy, které mohou být jen ve vlastnictví státu).⁵⁰ Dle § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř. se bude postupovat i v dalším případě, a to pokud je exekucí postižen takový majetek, ze kterého vymáhanou pohledávku nelze uspokojit. Příkladem může být situace, kdy je neoprávněně vedena exekuce pro vymožení výlučného dluhu povinného, ale na výlučný majetek manžela povinného, či na společný majetek povinného a manžela povinného, ale v nepřipustném rozsahu.⁵¹

Tyto z exekuce vyloučené movité a nemovité věci nemůžou být exekvovány. Pokud by však tyto věci byly exekucí postiženy, exekuční soud musí výkon rozhodnutí ohledně těchto věcí zastavit, a to s právními účinky *ex tunc*, když je tímto jednou provždy rozhodnuto, že předmětná položka byla od počátku postižena v rozporu se zákonem. Konsekventně takové zastavení exekuce bude nejčastěji částečným zastavením exekuce, a to ohledně majtkové hodnoty, která byla exekucí postižena, i přestože její postih procesní právo v exekuci neumožňuje.⁵²

Exekuční soud zkoumá jednak to, zda v exekučním řízení nejsou postiženy věci jmenovitě vyloučené dle § 322 odst. 2 o. s. ř., ale dále také skutečnost, zda se nejedná o věci, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování svých hmotných potřeb dle § 322 odst. 1 o. s. ř. NS ve svém usnesení ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003 konstatoval, že při úvaze, zda je daná věc

⁴⁹ Ibid., s. 182.

⁵⁰ § 9 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.

⁵¹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1280 - 1297.

⁵² Ob. cit., sub. 49, s. 194 - 195.

z výkonu rozhodnutí vyloučena, je zásadní i zjištění, jaké potřeby jsou jejím prostřednictvím v osobních poměrech povinného a jeho rodiny uspokojovány, jakou roli v osobním a rodinném životě povinného hrají a zda a s jakým (nižším) nákladem jsou tyto potřeby uspokojitelné jiným způsobem. Svoboda v této souvislosti zmiňuje metodou poměrování, prostřednictvím níž je zkoumán zájem povinného na již zmíněné ekonomické soběstačnosti a důstojnosti a zájem oprávněného na realizaci plnění z exekučního titulu.⁵³

Pro hodnocení toho, zda povinný potřebuje věc pro svou podnikatelskou činnost, je pak stěžejní zejména to, zda prodej věci povinnému nadále umožní pokračovat v podnikání alespoň v „minimálním rozsahu“.⁵⁴

Závěrem chci v této podkapitole poukázat na to, že jinak tomu bude, pokud povinný vyloučený majetek vydá dobrovolně, za účelem provedení exekuce. S čímž souvisí rovněž ta skutková okolnost, že tvrzení, že jistý majetek nemá být exekucí poškozen, musí tvrdit a prokazovat právě povinný, případně třetí osoba, jež má na tom nějaký právní zájem.

3.5 Zastavení exekuce pro nemajetnost (bezúčelnost)

K zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. může dojít, pokud je zřejmé, že výtěžek, kterého by bylo prostřednictvím exekuce dosaženo, nebude stačit ani k pokrytí jejích nákladů, tedy v případě, kdy hodnota zjištěného majetku povinného je k pokrytí nákladů exekuce nedostačující. Tento postup je nejstarším řešením dlouhodobě bezvýsledných exekucí, když novější postupy nám přinesla novela exekučního řádu provedená zákonem č. 286/2021 Sb. a jím následovaný zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů. Tyto způsoby zastavení exekuce se v jistých parametrech shodují a prolínají a je tak třeba stanovit mezi nimi mantinely, jež zakotvují právě zmíněné zákony, kterým je věnována následující kapitola.⁵⁵

Ustanovení upravující zastavení exekuce z důvodu její bezúčelnosti či nemajetnosti povinného říká, že „výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů.“ Dá se říci, že citované ustanovení navazuje na § 264 odst. 2 o. s. ř., říkájící, že soud zamítne takový návrh na nařízení exekuce, z kterého je zřejmé, že výtěžek nepostačí ani k pokrytí jejích nákladů.⁵⁶ Z předestřených

⁵³ Ibid., s. 249 - 251.

⁵⁴ Viz usnesení NS ze dne 19. 6. 2022, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001 a usnesení NS ze dne 19. 9. 2000, sp. zn. 21 Cdo 698/2000.

⁵⁵ Viz kapitola č. 4. – Důvody pro zastavení exekuce dle novely e. ř. provedení zákonem č. 286/2021 Sb.

⁵⁶ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1280 - 1297.

ustanovení je tak zřejmé, že výsledností exekuce je povinen zabývat se již exekuční soud na počátku exekuce, tedy při jejím samotném nařízení, když dané je indikací zásady procesní ekonomie.

Vymahatelnost pohledávky, tedy jinak řečeno účelnost či výslednost exekuce, zkoumá dále soudní exekutor průběžně v celé exekuci. Před rozhodnutím exekučního soudu o návrhu na zastavení exekuce pro bezúčelnost či nemajetnost je stěžejní informativní, důkladné a úplné vyjádření soudní exekutora o dosavadním průběhu exekuce. Musí uskutečnit veškeré úkony ke zjištění majetku povinného, a tedy zjištění toho, zda výtěžek, kterého bude v exekuci dosaženo, bude moci plnění z exekučního titulu alespoň z ne zcela bezvýznamné části pokrýt, a to včetně nákladů exekuce. Pokud by povinný podal návrh na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. před okamžikem, kdy soudní exekutor učinil veškeré úkony k tomuto zjištění, byl by návrh povinného soudem posouzen jako předčasný.⁵⁷ Rovněž soud je ale před svým rozhodnutím o návrhu na zastavení exekuce dle písm. e) povinen provádět z úřední povinnosti vlastní skutková zjištění, když právě soudy mají dohlížet v roli strážce nad chodem „exekutorských exekucí“.⁵⁸

Tento důvod pro zastavení exekuce se, stejně jako ten přechodí, uplatní především při provádění exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí a dále pak například při výkonu rozhodnutí postižením závodu povinného.⁵⁹

Exekuce bude pro tento důvod zpravidla zastavena v případě dlouhodobé nedobytnosti. Pokud je však možné do budoucna předvídat zlepšení finanční situace povinného, argument dlouhodobé nedobytnosti u soudu neobstojí. Usnesení o zastavení exekuce pro bezúčelnost je z racionálního důvodu rozhodnutím nemeritorním a pouze „protentokrát“. A nic tedy nebrání tomu, aby oprávněný později, ve chvíli, kdy se stav vymahatelnosti jeho pohledávky pozitivně změnil, požadoval následně nařízení exekuce na základě totožného exekučního titulu znovu.

Dle analyzovaného ustanovení však nelze postupovat v případě provádění exekuce konkrétním způsobem, a to srážkami ze mzdy, když tímto způsobem prováděnou exekuci lze zastavit jedině za splnění podmínek dle § 290 odst. 1 o. s. ř. Výjimkou by byla pouze zcela očividná bezúčelnost exekuce jako celku. Je třeba se tak rovněž zaměřit na specifická ustanovení k jednotlivým způsobům provádění exekuce v případě, kdy má dojít k jejímu zastavení pro bezúčelnost.

⁵⁷ Viz usnesení NS ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 20 Cdo 467/2013.

⁵⁸ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Beckova edice právní institut. ISBN 978-80-7400-894-8, s. 260 - 261.

⁵⁹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1280 - 1297.

Dle mého zde pouze okrajově stojí za zmínku specifický způsob zastavení exekuce soudním exekutorem dle § 55 odst. 6 e. ř., a to pro nesložení přiměřené zálohy oprávněným. Tuto „nepovinnou“ zálohu si určuje soudní exekutor, a to dle § 12 odst. 1 zákona č. 330/2001 Sb., exekutorského tarifu (dál jen „e. t.“). Soudní exekutor svou výzvu k úhradě nákladů dle § 90 odst. 3 věty první e. ř. vydává až v průběhu exekuce. Nezaplatí-li oprávněný zálohu, soudní exekutor exekuci zastaví, tedy pokud se nejedná o pohledávku na výživném pro nezletilé dítě či jeden z důvodů pro osvobození od soudních poplatků dle § 138 odst. 1 o. s. ř. Judikatura však dovodila, že tam, kde je z dosavadního průběhu exekuce zřejmé, že dojde k zastavení exekuce pro nemajetnost povinného, nemá zaplacení shora zmíněné zálohy smysl.⁶⁰ Z daného závěru je tak dovozována přednost zastavení exekuce pro nemajetnost povinného dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř.

Závěrem chci rovněž poukázat na zajímavý náleží ÚS ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. II. ÚS 928/14, ve kterém ÚS shledal, že pokud oprávněný podá návrh na zastavení exekuce pro nemajetnost povinného s odkazem na § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř., nemůže být povinný zavázán k úhradě nákladů exekuce dle ustanovení § 89 e. ř., jak by tomu ostatně bylo v případě zastavení exekuce na návrh oprávněného dle písm. c), jelikož v případě zastavení exekuce dle písm. e), tedy pro nemajetnost povinného, nedochází k vymožení pohledávky a není tak důvod, aby byly náklady exekuce ukládány hradit k tíži povinnému.

3.6 Zastavení exekuce pro exekuci vyloučeného majetku

Dalším důvodem, jenž povede k zastavení exekuce, je situace, kdy exekuce postihuje vyloučený majetek. Dané ustanovení chrání majetková práva třetích osob a zajišťuje, aby exekuce tato ústavně zaručená práva nerušila. V tomto postupu lze sice na první pohled shledávat jistou podobnost se zastavením exekuce pro postižení nezpůsobilého majetku, avšak ustanovení § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř. říká: *„Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštět výkon rozhodnutí (§ 267).“* Dle § 267 o. s. ř. platí, že: *„Právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí, lze uplatnit vůči oprávněnému návrhem na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí v řízení podle třetí části tohoto zákona.“* A je tak zřejmé, že zastavení exekučního řízení tímto způsobem předchází tzv. excindační (vylučovací) proces dle části třetí o. s. ř., když navrhovatel, jakožto třetí nezúčastněná osoba, jež má aktivní legitimaci, si nejprve musí opatřit pravomocné

⁶⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád*. Komentář. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 463 - 513.

rozhodnutí ohledně toho, že určitá majetková hodnota nemá být v exekuci postižena.⁶¹ Pasivně legitimován ve věci je oprávněný.

Řízení o zastavení exekuce vyloučeného majetku je tedy dvoufázové. První fáze se zpravidla odehrává mimo vykonávací (exekuční) řízení mezi navrhovatelem, tedy osobou, jejíž majetek byl exekucí postižen, a oprávněným. Výjimkou je návrh na vyškrtnutí movité věci ze soupisu, při kterém se postupuje dle § 68 e. ř.⁶² Výsledkem první fáze je, pokud tedy bude navrhovatel úspěšný, excindační rozsudek o vyloučení majetku z exekuce, na základě kterého může exekuční soud v druhé fázi, jež probíhá už v samotném exekučním řízení, exekuci, byť částečně v rozsahu vyloučeného majetku, zastavit, a to z logiky věci i bez návrhu *ex officio*.

Zjednodušeně řečeno je obecným pravidlem, že k uspokojení pohledávky oprávněného lze užít majetku povinného a jeho manžela. Za určitých podmínek, tedy pokud oprávněný disponuje exekuční titulem tomu odpovídajícím, lze použít i majetek ve vlastnictví třetí osoby. Dle Svobody lze okruh těchto majetkových práv třetích osob nazvat jako relativně neuzavřený. Na místě je zhodnotit, a to za opět za pomoci poměřovací metody,⁶³ poměr práva povinného a práva třetí osoby k dané hodnotě.⁶⁴

Lze současně uzavřít, že aby došlo k vyloučení majetkové hodnoty, musí třetí osoba mít k věci absolutní vlastnické právo, které při střetu s právem povinného k téže věci obstojí.⁶⁵ Považuji však za podstatné, že ani vlastnické právo není stoprocentní zárukou úspěchu navrhovatele pro vydání excindačního rozsudku. Například pokud by oprávněný nebo soudní exekutor vznesli námitku, že třetí osoba nabyla vlastnické právo k věci za současného porušení generálního inhibitoria povinného, nemohl by být navrhovatel se svou excindační žalobou úspěšný.

Postup zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je systematicky vyloučen v případě skončené, tedy již plně vymožené exekuce, zejména protože je nutné, aby třetí osoby řádně pečovaly o svá práva vlastnit majetek, když i v exekučním řízení zcela jistě platí zásada *vigilantibus iura scripta sunt*. Pokud byla exekuce nepřipustně uspokojena z věci třetí osoby, tak ta má samozřejmě prostor na dané reagovat, je však zapotřebí, aby realizovala potřebnou procesní aktivitu a dané učinila včas, a to ve lhůtě, jež je stanovena zákonem.

⁶¹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1280 - 1297.

⁶² Viz blíže kapitola č. 3.6.1 – Věci nemovité, movité a věci jiné majetkové hodnoty.

⁶³ Jako v případě zastavení exekuce pro postižení nezpůsobilého majetku dle § 268 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

⁶⁴ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 205.

⁶⁵ DÁVID, Radovan. *Třetí osoby a práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí*. Právní fórum, č. 2/2012.

Rozdílný postup však bude v situaci, kdy nebude žádných pochyb o tom, že posuzovaný majetek nepatří do vlastnictví povinného. V tomto případě bude na místě zastavit exekuci s odkazem na ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jelikož tu bude „jiný důvod“, pro který exekuci nelze vykonat.

3.6.1 Věci nemovité, movité a věci jiné majetkové hodnoty

Za velmi podstatnou považuji také skutečnost, že v případě provádění exekuce prodejem nemovité věci je postup dle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř. zcela vyloučený, jelikož aby bylo možné vůbec provádět exekuci tímto způsobem, je nejprve třeba, aby bylo prokázáno, že nemovitá věc je ve vlastnictví povinného.

Jak jsem již zmiňovala, tak v případě zastavení exekuce pro exekuci vyloučených movitých věcí se postupuje vyškrtnutím věci ze soupisu dle § 68 e. ř. Lhůta k uplatnění práva na vyškrtnutí věci ze soupisu je dle odst. 1 třicetidenní. Pokud by však navrhovatel propásl lhůtu k podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, může stále využít excindační žaloby. Excindační žalobu rovněž může navrhovatel využít i v případě neúspěšného návrhu na vyškrtnutí věci. Dle odst. 4 tuto žalobu podává taktéž v zákonné třicetidenní lhůtě, a to od doručení zamítavého rozhodnutí soudního exekutora.

Soudní exekutor dle § 68 odst. 3 e. ř. vždy věc ze soupisu vyškrtne, pokud s tím souhlasí oprávněný či pokud v průběhu exekuce vyjde najevo, že věc povinnému nenáleží nebo náležen nemůže. Pokud je soudní exekutor nečinný a nepostupuje dle daného ustanovení, nelze exekuci zastavit s odkazem na ustanovení § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř., ale je zapotřebí aplikovat písm. h), jelikož v této situaci zde bude „jiný důvod“ pro zastavení exekuce.⁶⁶

Odlíšný postup je pak rovněž v případě jiných majetkových hodnot, kdy je při zastavení exekuce vždy na místě dvoufázové řízení, a tedy za všech okolností je nutné nejprve disponovat excindačním rozsudkem. Odlíšnost postupu lze shledat i ve způsobu podání excindační žaloby dle jiného ustanovení, a to dle § 267 o. s. ř.

3.7 Zastavení exekuce pro zánik práva

Předposledním z obecných zákonných důvodů dle § 268 odst. 1 o. s. ř. je písm. g). Ustanovení zní: „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden; bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro*

⁶⁶ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 221.

zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku.“

Exekuční titul je při postupu dle citovaného ustanovení po formální stránce stále vykonatelný, ale existuje hmotněprávní překážka, pro kterou nemá být exekuce dále vedena, tedy povinnost přiznaná sice vykonatelným exekučním titulem dle hmotného práva neexistuje, jelikož zanikla. Takovou překážkou může být zánik práva, které je na základě rozhodnutí vykonáváno například jeho splněním nebo započtením, ale i jeho promlčením, když výkon takové exekuce by byl v rozporu s jejím účelem. K zastavení exekuce dle daného ustanovení ale dojde, i pokud jsou dvě exekuce vedeny pro tutéž pohledávku.⁶⁷

Přestože se v případě promlčení práva nejedná o jeho zánik, stala se v rozhodné době povinnost přiznaná exekučním titulem, na základě právní události stanovené hmotným právem, dále nevynutitelná a důvod pro zastavení exekuce lze tak rovněž podřadit pod § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř.

V případě splnění povinnosti se pak musí jednat o dobrovolné plnění povinného, které nebylo učiněno pod tíhou exekuce, tedy plnění povinného, které bylo poskytnuto mimo rámec exekuce předtím, než povinnému bylo doručeno vyrozumění o nařízení exekuce a výzva k dobrovolnému splnění povinnosti a předtím, než byly vydány exekuční příkazy za účelem vymožení pohledávky.⁶⁸ Pokud dojde k plnění, nikoliv na účet soudního exekutora, tedy na účet oprávněného poté, co nastaly účinky dle § 47 odst. 2 e. ř., jedná se o vymožení plnění v rámci exekuce a není tak na místě zastavit exekuci pro zánik práva na základě ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. V daném považuji za významnou rozdílnost „exekutorské exekuce“ dle e. ř. od výkonu rozhodnutí dle o. s. ř., když pro výkon rozhodnutí platí, že po jeho nařízení pro zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. postačí, že povinný plnil mimo rámec výkonu rozhodnutí či pokud za povinného plnila třetí osoba, což dle předložené judikatury u „exekutorských exekucí“ neobstojí.

Z ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. dále dle jazykového výkladu vyplývá, že aby došlo k zastavení exekuce dle tohoto důvodu, k zániku práva musí dojít až po vydání rozhodnutí. Je-li tedy exekučním titulem rozhodnutí, zákon pamatuje na jedinou výjimku, jež může být označována jako nekoncepční a nevhodná, a to situaci, kdy bylo právo přiznané rozsudkem pro zmeškání, jelikož v tomto případě dojde k zastavení exekuce i pokud právo přiznané rozhodnutím

⁶⁷ KŮRKA, Vladimír, SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 49.

⁶⁸ Viz usnesení NS ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004 a náleží ÚS ze dne 8. 11. 2018, sp. zn. IV. ÚS 600/17.

zaniklo před jeho vydáním. Komentářová literatura se dále k danému důvodu pro zastavení exekuce a nyní mnou řešené problematice vyjadřuje následovně: „*Pokud exekučním titulem není rozhodnutí, je možno přihlížet k zániku práva i před vydáním exekučního titulu, neboť takový exekuční titul nemá účinky pravomocného a vykonatelného rozhodnutí, jaké má rozhodnutí soudu vydané v občanském soudním řízení [...]*“.⁶⁹

Dále považuji za žádoucí zmínit, že v postupu při zastavení exekuce dle písm. g) nelze jednoznačně říci, zda se bude jednat o zastavení exekuce s účinky *ex tunc*, tedy i do minulosti nebo pouze *ex nunc*, do budoucnosti.⁷⁰ Rozhodným je okamžik, kdy došlo k zániku práva přiznaného exekučním titulem a zejména pak i hmotněprávní důvod, dle kterého k tomuto zániku došlo. Například pokud dojde k zániku práva jeho splněním či promlčením, okamžik, ke kterému se projeví účinek zastavení exekuce, je logicky *ex tunc*, když povinný musí mít nárok na vrácení plnění, jež bylo vymožené před pravomocným zastavením exekuce.

V krátkosti se chci s ohledem na okamžik, ke kterému dochází k zastavení exekuce, věnovat institutu započtení, jež již v počátku podkapitoly také označuji jako jednu z hmotněprávních překážek pro vedení exekuce ve spojitosti s postupem dle písm. g). Situace je však trochu komplikovanější, když zápočet je možno provést pouze na dluh, který v době zápočtu ještě existuje, a tedy *a contrario* pokud dluh již zčásti zanikl vymožením v exekuci, nemůže v této části dojít k jeho započtení. Ostatně i NS ve svém usnesení ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 5443/2015, konstatoval, že „*obrana oprávněné v podobě započtení proti započtení v intencích exekučního řízení vedeného pro vymožení již ex tunc zaniklé pohledávky není možná.*“ Je tedy zřejmé, že okamžik, ke kterému dochází k zastavení exekuce, by soud měl při zániku práva započtením a následném zastavení exekuce dle písm. g) uvést přímo ve výroku usnesení o zastavení exekuce.

Závěrem k tomuto způsobu zastavení exekuce z důvodu překážky započtení poukazují na to, že pokud došlo ke střetu pohledávek před vydáním rozhodnutí (za podmínky, že kompenzační projev, způsobující zánik pohledávky, byl učiněn po vydání rozhodnutí), je nutné dle doslovného výkladu zákona postupovat při zastavení exekuce nikoliv dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř., ale dle písm. h).⁷¹ Rozhodným pro postup dle písm. g) je tak okamžik, kdy povinný provedl námitku započtení, tedy skutečnost, že zmíněné právní jednání povinný provedl až po vydání exekučního

⁶⁹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1280 -1297.

⁷⁰ Viz kapitola č. 6.2. – Účinky *ex tunc* a *ex nunc* jako procesněprávní následek zastavení exekuce.

⁷¹ Viz například stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79 a rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 1990, sp. zn. 4 Cz 3/90 či aktuálnější usnesení NS ze dne 26. 6. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1106/2013.

titulu. Například Svoboda však s tímto judikaturním názorem nesouhlasí a zastává ten názor, že by se řešené ustanovení mělo vykládat systematicky a exekuce by se měla zastavit s odkazem na ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. v obou případech.⁷² Pokud ale došlo k tomu, že pohledávky zanikly (tedy že byl učiněn kompenzační projev) před vydáním exekučního titulu, exekuce by neměla být zastavena vůbec, když dlužník měl dané namítat již v nalézacím řízení, z kterého exekuční titul vzešel.⁷³

3.8 Zastavení exekuce pro „jiný důvod“

Posledním ze zákonných důvodů, kterému jsem se rozhodla zejména pro jeho všeobecnost věnovat významnější část své práce, je ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jež upravuje zastavení nepřipustné exekuce, jejíž další vedení by bylo jinak v rozporu se základními zásadami exekučního řízení. Toto ustanovení zní: *„Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.“* Tímto „jiným důvodem“ pak dle odborné literatury je především zcela výjimečná hmotněprávní okolnost,⁷⁴ která je spojována zejména s vadami exekučního titulu či pochybením při nařízení exekuce.⁷⁵

Řízení o zastavení exekuce dle daného ustanovení dříve probíhalo dvoufázově, když bylo třeba nejprve prohlásit výkon rozhodnutí soudem za nepřipustný a následně na základě tohoto prohlášení bylo možné exekuci zastavit. Tento postup již dnes neexistuje a pokud soud shledá tento „jiný důvod“ nepřipustnosti exekuce, je na místě ji zastavit bez dalšího, a to i z úřední povinnosti.

Již jsem uváděla, že řešené ustanovení je ustanovením sběrným, a tedy k aplikaci daného ustanovení by mělo docházet pouze výjimečně, pokud není možné dovést zastavení exekuce dle jiného z nesběrných ustanovení dle § 268 odst. 1 o. s. ř. Nemělo by tak docházet k bezdůvodnému rozšiřování těchto „jiných důvodů“ pro zastavení exekuce.

Spojení „jiný důvod“ je abstraktní pojem a je třeba pokusit si alespoň marginálně vymezit, co znamená. Judikatura NS a ÚS mezi tyto „jiné důvody“ pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. řadí zejména šikanu povinného, zjevný rozpor povinnosti vymezené exekučním titulem s hmotným právem a zjevný rozpor exekučního titulu se zásadami právního státu a dobrými mravy vedoucí ke zjevné nespravedlnosti. Pokud je povinnost plynoucí z exekučního

⁷² SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 240.

⁷³ Viz usnesení NS ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003.

⁷⁴ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 248.

⁷⁵ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1280-1297.

titulu v rozporu s dobrými mravy, není toto tvrzení samo o sobě dostačující k zastavení exekuce, ale je třeba zohlednit vyšší princip mravnosti, jakož i principy právního sátu.⁷⁶

Mezi tyto „jiné důvody“ se dále řadí i již shora zmiňovaný postup soudního exekutora v rozporu s § 68 odst. 3 e. ř.⁷⁷

Zastavení exekuce dle písm. h) může mít z logiky věci různé účinky. Je třeba vzít v potaz, kdy nastal „jiný důvod“ nepřípustnosti exekuce. Tedy zda byl tento „jiný důvod“ pro zastavení exekuce již na jejím samém počátku, nebo zda se objevil až v jejím průběhu. Rovněž nejde jednoznačně říci, zda rozhodnutí o zastavení exekuce bude vytvářet překážku věci pravomocně rozsouzené dle § 159a odst. 4 o. s. ř., když i v této úvaze musíme dát velký důraz na to, pro jaký „jiný důvod“ k zastavení exekuce došlo. Je tak vhodné, aby exekuční soudy v usnesení o zastavení exekuce uváděly, s jakými účinky se exekuce zastaví a zda rozhodnutí vytváří překážku *rei iudicatae*.

3.8.1 „Jiné důvody“ pro zastavení exekuce

Již jsem nastínila pár důvodů, které mohou vést k zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jakož i skutečnost, že těchto „jiných důvodů“, jež vedou k zastavení exekuce, je mnoho.

Již zmiňovanou šikanu povinného lze spatřovat ve „zjevném zneužití práva“, které nepoživá právní ochrany.⁷⁸ V daném případě je potřeba exekuci z tohoto „jiného důvodu“ zastavit i přesto, že oprávněný disponuje materiálně vykonatelným exekučním titulem.

Za „šikanózní exekuční návrh“ je považována například situace, kdy povinný je připraven svoji povinnost v nejbližší době splnit a již podniká kroky ke splnění, avšak motivací oprávněného je pouze uškodit povinnému důsledky exekuce a zatížením povinného náhradou jejich nákladů.⁷⁹

Současně musí platit, že toto „zjevné zneužití práva“ nemohlo být zhojeno již v řízení, z kterého vzešel exekuční titul, jinak by ostatně docházelo k věcnému přezkumu rozhodnutí nalézacích soudů ve vykonávacím řízení, což je dle judikatury ÚS přípustné pouze v případě „obecně přijímaných výjimek“, jež umožňují ve vykonávacím řízení hodnotit i vady exekučních titulů. Současně ÚS uzavřel, že vady nalézacího řízení do exekučního řízení zásadně nelze přenášet, avšak v případě, že existují takové okolnosti, pro které další provádění výkonu

⁷⁶ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 256 - 257.

⁷⁷ Viz kapitola č. 3.6.1 – Věci nemovité, movité a věci jiné majetkové hodnoty

⁷⁸ § 8 o. z.

⁷⁹ Viz náleží ÚS ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14 a usnesení NS ze dne 28. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 366/2016.

rozhodnutí je způsobilé založit kolizi s procesními zásadami, dané povede k zastavení exekuce pro tzv. „jiný důvod“ podle písm. h).⁸⁰

Judikatura ohledně této problematiky se značně proměňovala. Příkladem může být, když ÚS dne 1. 11. 2016 ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 2230/16 konstatoval, že v případě zásadních vad exekučního titulu není třeba k zastavení exekuce dle písm. h) „ani vyčerpání řádných opravných prostředků v předcházejícím nalézacím řízení“. K danému rovněž upozorňuji na náleží ÚS ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. II. ÚS 502/17, ve kterém se krom jiného uvádí: „Pro úplnost zdejší soud připomíná, že v minulosti opakovaně vyložil ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (viz např. náleží sp. zn. II. ÚS 2230/16 ze dne 1. 11. 2016), a to tak, že ústavně konformním výkladem ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (*„Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat“*) je takový výklad, kdy *„jiným důvodem“* nevykonatelnosti rozhodnutí je též, znamenal-li by výkon rozhodnutí popření základních principů právního státu (viz také usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 20 Cdo 2131/2008, anebo usnesení ze dne 19. 2. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1394/2012). Je tedy zřejmé, že již stávající soudní praxe vykládá a aplikuje ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. tak, že se použije pro odstranění zjevné nespravedlnosti i tehdy, kdy by výkon rozhodnutí byl v rozporu s principy právního státu. Jak k tomu totiž uvedl Ústavní soud (náleží sp. zn. IV. ÚS 3216/14 ze dne 17. 12. 2015), *„zatímco důvody zakotvené pod písmeny a) až g) jsou důvody konkrétními, důvod uvedený pod písmenem h) je formulován všeobecně a jeho účelem je umožnit, aby výkon rozhodnutí byl zastaven i v jiných závažných případech, které pro jejich možnou rozmanitost nelze s úplností předjímat, resp. podrobit konkrétnímu popisu. Judikatura (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1932/2005 ze dne 16. března 2006) vymezila, že z povahy věci (včetně logického požadavku srovnatelnosti jednotlivých důvodů zastavení výkonu) musí jít o takové okolnosti, pro které další provádění výkonu je způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), na nichž je výkon rozhodnutí (jakožto procesní institut) vybudován, anebo je protichůdné účelu, který se jím sleduje, totiž zajistit (efektivní) splnění povinnosti, vyplývající z vykonávaného titulu.“*

Dále je třeba zmínit významný náleží ÚS ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18, jenž na judikaturu předestřenou v předchozím odstavci navázal, a ve kterém ÚS prolomil pravidlo věcné nepřezkoumatelnosti soudních rozhodnutí, což přineslo významné posílení právní ochrany povinného v exekučním řízení. ÚS ve svém náleží k danému vyslovil tak, že: *„Z ustálené judikatury Ústavního soudu tak plyne, že v exekučním řízení obecným soudům přísluší se zabývat*

⁸⁰ Viz například náleží ÚS ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15.

zásadními vadami exekučního titulu a že jsou povinny výkon rozhodnutí zastavit podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. také v případech, v nichž by výkon rozhodnutí vedle ke zjevné nespravedlnosti, nebo byl dokonce v rozporu s principy právního státu. Nezohlednění těchto kritérií při rozhodování o zastavení výkonu rozhodnutí představuje porušení základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“

„Jiný důvod“ pro zastavení exekuce je rovněž dle judikatury shledáván například i v situaci, kdy exekuční titul přímo vzejde z protiprávního jednání oprávněné, když dle § 6 odst. 1, 2 o. z. má každý povinnost jednat poctivě a nikdo nemůže těžit ze svého protiprávního jednání. I v této situaci nadále platí pravidlo věcné správnosti exekučního titulu, nicméně pokud má protiprávní jednání oprávněného formu úmyslné trestné činnosti, je vždy na místě exekuci zastavit.

Těchto „jiných důvodů“ tak může být nespočet, hlavně proto, že nelze předvídat všechny okolnosti, jež mohou vzniknout a vést k zastavení exekuce. Jedná se tak o všeobecně formulovaný důvod, který povede k zastavení exekuce i v těch jiných závažných případech, které však nelze pro jejich různorodost podřadit pod konkrétní důvody dle § 268 odst. 1 písm. a) až g) o. s. ř. O nepřipustnou exekuci se jedná, i pokud byla nařízena, ačkoliv právo přiznané exekučním titulem zaniklo v důsledku prekluze či na základě nezpůsobilého exekučního titulu, kterým může být například rozhodčí nález či notářský zápis se svolením k vykonatelnosti.⁸¹

3.8.2 Zastavení exekuce vedené na základě rozhodčího nálezu

Protizákonné exekuce vedené na základě rozhodčích nálezů jsou zejména v posledních letech velmi řešený fenomén. Takové exekuce jsou totiž vedeny na základě rozhodčího nálezu, jež vydal rozhodce, který k danému neměl pravomoc. Uvedené obecné soudy rovněž řadí mezi „jiné důvody“ pro zastavení exekuce. Jelikož toto téma považuji v exekučních řízeních za hodně významné, rozhodla jsem se mu věnovat podstatněji část své práce než dříve předestřeným důvodům pro zastavení exekuce.

Dříve jsme se mohli setkávat s tím, že obecné soudy v situaci, kdy shledaly, že rozhodce neměl pravomoc k vydání rozhodčího nálezu, který byl v exekuci exekučním titulem, přistupovaly k zastavení exekuce dle písm. a). Nicméně dnes je judikatura ustálená a soudy se již sjednotily v tom, že je na místě postupovat dle písm. h) a exekuci zastavit pro „jiný důvod“ spočívající v její nepřipustnosti, jelikož rozhodčí nález je v těchto případech nezpůsobilým exekučním titulem.⁸²

⁸¹ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1280-1297.

⁸² Viz usnesení NS ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, publikované pod č. 92/2013 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Rozhodčí doložky, na základě kterých jsou rozhodčí nálezy vydávány, jsou různorodé, je však předně na místě objasnit si, že rozhodčí doložka i rozhodčí smlouva jsou ve své podstatě synonymem, jelikož jedinou odlišností mezi nimi je to, že rozhodčí doložka je obsahem smlouvy hlavní a rozhodčí smlouva je uzavírána samostatně vedle, avšak zpravidla současně se smlouvou hlavní. Pokud tedy dále budu hovořit o rozhodčích doložkách, mám tím současně na mysli i rozhodčí smlouvy. Vedle rozhodčích doložek a smluv, které jsou uzavírány současně se smlouvou hlavní, existují dále také smlouvy o rozhodci, jež se však uzavírají až při následném samostatně vzniklém sporu.

V posuzované věci exekucí nařízených na základě rozhodčích nálezů a jejich zastavení dle písm. h) je řešena platnost těchto rozhodčích doložek, jež má zakládat pravomoc rozhodců k vydání exekučních titulů. Neplatné rozhodčí doložky byly obsahem obzvláště spotřebitelských smluv uzavíraných adhezním způsobem. Tyto svým klientům dříve běžně předkládaly zejména nebankovní společnosti, které v některých případech současně poskytovaly klientům velmi nevýhodné úvěrové smlouvy.

K této problematice je vhodné zmínit významný nálezy ÚS ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11, ve kterém se ÚS k platnosti rozhodčích doložek vyjádřil tím způsobem, že takto zásadní ujednání nemůže být skryto ve všeobecných obchodních podmínkách, avšak je nutné, aby bylo přímo obsahem smlouvy hlavní, jinak je rozhodčí doložka neplatná. Tento závěr pak učinil zejména proto, že všeobecné obchodní podmínky bývají psány malým písmem, jsou špatně čitelné a je patrné, že tato formulace byla záměrná, neboť jejím cílem bylo zřejmě uniknout pozornosti spotřebitelů.

Novela provedená zákonem č. 19/2012 Sb. pak dokonce na danou problematiku reagovala tak, že ve spotřebitelských smlouvách umožnila uzavírat dále rozhodčí smlouvy (doložky) pouze samostatně. Tyto rozhodčí smlouvy, na první pohled působící jako smlouvy platné, však byly často shledávány za rozporné s dobrými mravy, třeba i z jiných důvodů, kterými mohly být i samotné podmínky úvěrových smluv, jež předkládaly svým klientům nebankovní úvěrové subjekty.⁸³

Další novela realizovaná prostřednictvím zákona č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru, a to včetně z. ř. s., přináší s účinností od 1. 12. 2016 přísný zákaz pro strany ve spotřebitelských smlouvách uzavírat rozhodčí smlouvy a dohodnout si tak, že jejich spory budou rozhodovány jedním či více rozhodci namísto obecného soudu, jelikož bylo třeba reagovat na množství nepřijatelných exekucí, jež postupem

⁸³ Viz nálezy ÚS ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11 a sp. zn. ze dne 11. 12. 2012, III. ÚS 4084/12.

času vyšly na povrch, když dozvuky neplatných rozhodčích doložek, které byly sjednávány ve spotřebitelských smlouvách, jsou v exekučních řízeních pocíťovány dodnes.

3.8.2.1 Důvody neplatnosti rozhodčích doložek a smluv

Dále se zaměřím na mnohost důvodů neplatnosti rozhodčích doložek, když mám za to, že nejen „jiné důvody“ dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. jsou hodně rozmanité, ale i důvody pro zastavení exekuce nařízené na základě nezpůsobilého rozhodčího nálezu, jakož i samotné důvody neplatnosti rozhodčí doložky, jsou velmi širokou právní oblastí.

Neplatnost rozhodčích doložek je zejména shledávána z již poukazovaného důvodu jejich netransparentnosti. Dle rozsáhlé a všeobecně přijímané judikatury však platí, že rozhodčí doložky jsou z důvodu jejich netransparentnosti neplatné, i přestože nejsou skryty ve všeobecných obchodních podmínkách, dále i pokud neobsahují dostatečně jasně a určitě stanoveného rozhodce. A tedy buď přímo, anebo přesným způsobem určeného.

Pokud je například v rozhodčí doložce možný výběr rozhodce ze seznamu rozhodců, který není veden stálým rozhodčím soudem, tak z takového seznamu rozhodců není dopředu zřejmé, kdo bude spor rozhodovat, jelikož seznam je neuzavřený a rovněž v čase proměnný. I taková rozhodčí doložka tak bude shledána jako neplatná.

Pro posouzení platnosti rozhodčí doložky (smlouvy) je však třeba v každém případě zkoumat všechny individuální okolnosti jejího uzavření a dostatečně posoudit, zda rozhodčí doložka, jež je posuzována, je či není v rozporu s dobrými mravy.

Rovněž není nepodstatné, že rozhodčí doložky byly zejména formulářového charakteru a spotřebitel jakožto slabší smluvní strana neměl možnost se na jejich obsahu jakkoliv aktivně podílet, když i NS s odkazem na své usnesení ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2401/2014 vyjádřil ten názor, že v případě, kdy se jedná o formulářovou rozhodčí doložku, je potřeba, aby soudy zkoumaly toliko okolnosti jejich uzavření z hlediska dobrých mravů, jelikož spotřebitel jako slabší smluvní strana neměl fakticky žádnou možnost se na procesu uzavírání rozhodčí doložky podílet.⁸⁴

Ke zmíněnému tak musím odkázat na významný náleží ÚS ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11, ve kterém se ÚS vyjádřil k formulářovým smlouvám s ohledem na kritérium zjevné nespravedlnosti tak, že: „Ke kritériu zjevné nespravedlnosti [...] Ústavní soud uvádí, že považuje za neakceptovatelné, aby se případné soudní ochrany dostávalo subjektům, které evidentně poškozují práva svých klientů. Ustanovení smluv nebo smluvních podmínek, která jsou formulářově předtištěna a neumožňují jednoznačně slabší straně jejich modifikaci, v sobě skýtají

⁸⁴ Viz usnesení NS ze dne 1. 3. 2016, sp. zn. 26 Cdo 3631/2015.

možnost vyvolání nepříznivých následků na straně klienta, kdy nebude dotčena pouze jeho sféra právní, ale zejména sféra osobní.“

Svůj závěr ÚS potvrdil později svým nálezem ze dne 11. 12. 2012, sp. zn. III. ÚS 4084/12, když konstatoval, že důvod, pro který nelze exekuci nařídit na základě rozhodčího nálezu, může spočívat i v tom, že přesto, že určení rozhodce v rozhodčí doložce je dostatečně určité a transparentní, je pro rozpor s dobrými mravy neplatná spotřebitelská (úvěrová) smlouva, které je rozhodčí doložka součástí. Současně ÚS ve zmíněném nálezu částečně prolomil věcnou nepřekoumatelnost exekučních titulů v exekuci, jelikož uzavřel, že v případě formulářových smluv je jistý přezkum jejich podmínek u exekucí nařízených na základě rozhodčího nálezu možný, když v případě přezkumu původních úvěrových smluv v zásadě nejde o věcný přezkum exekučního titulu, jenž je v rozporu s dobrými mravy.⁸⁵ Na toto rozhodnutí navázal NS dále svým usnesením ze dne 16. 10. 2017, sp. zn. 20 Cdo 2897/2017, ve kterém shledal, že se nejedná o věcný přezkum správnosti rozhodčího nálezu, nýbrž o posouzení pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nález, a současně vyjádřil názor, že neplatnost spotřebitelské (úvěrové) smlouvy způsobuje i neplatnost rozhodčí doložky, když je na tento konstrukt třeba nahlížet komplexně. Zmíněná neplatnost úvěrové smlouvy však nemusí být dána pouze nepřiměřenými smluvními podmínkami, ale třeba i tím, že věřitel nedostál své povinnosti ověřit úvěruschopnost svého klienta řádným způsobem,⁸⁶ která je nadto již od 1. 11. 2011 přímo stanovená zákonem a od 24. 2. 2013 dokonce pod sankcí absolutní neplatnosti úvěrové smlouvy.⁸⁷

Za netransparentní rozhodčí doložku je dále možné označit například takovou, ve které má být rozhodce vybrán sice z určitého seznamu rozhodců, avšak třetí stranou, jelikož se v tomto případě nejedná o přímé určení rozhodce. Tento postup zvaný jako „*appointing authority*“, kdy třetí osoba vybere rozhodce z dostatečně určitého seznamu rozhodců, byl umožněn až zákonem č. 19/2012 Sb., avšak za splnění podmínky, že tato osoba musí být nestranná a nezávislá, čemuž tak u spotřebitelských smluv ve většině řešených případů nebyvalo a mohlo se tak stát, že i taková rozhodčí doložka byla shledána jako neplatná. Na dané navázal NS ve svém usnesení ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 26 Cdo 3662/2014, když uzavřel, že třetí osoba musí být „*na stranách sporu zcela nezávislá, neboť jen tak může být zajištěn princip rovnosti stran (§ 18 zákona č. 216/1994 Sb.)*“. *Pro posouzení nezávislosti a nestrannosti třetí osoby pověřené určením rozhodce se uplatní stejné*

⁸⁵ Viz nález ÚS ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb. Tento zákon však již dnes není účinný, jelikož bylo třeba ho novelizovat, zejména proto, že na povinnost věřitelů posuzovat úvěruschopnost svých klientů řádným způsobem je kladen stále větší důraz. Aktuálně je tato povinnost stanovena ustanovením § 86 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů, jenž je účinný od 1. 12. 2016.

pravidlo jako pro nezávislost a nestrannost soudců. V úvahu přitom připadá jakýkoliv druh závislosti, zejména závislost materiální, stejně jako zájem na výsledku projednávání sporu. Výběr rozhodce, který provedla třetí osoba, jež není nestranná a nezávislá, nelze považovat za transparentní.“

Neplatnost rozhodčí doložky lze vedle její netransparentnosti spatřovat i pokud je rozhodce ekonomicky závislý na oprávněném (věřiteli), protože mu dává k řešení příliš velké množství sporů. Jistá opakovanost rozhodců se dá dle judikatury v rozhodčích řízeních předpokládat, avšak ÚS ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 1851/19 vyjádřil ten názor, že rozhodoval-li rozhodce v posledních letech více než 13.000 sporů, v nichž oprávněný vystupoval jako žalobce, lze uvažovat o podjatosti právě z důvodu opakovaného využívání jednoho a téhož rozhodce a současně uzavřel, že v dané situaci může vztah mezi rozhodcem a oprávněným přerůst v ekonomickou závislost.

Ve shora předložených, a i mnoho jiných situacích je však třeba učinit jako následek neplatnosti rozhodčí doložky závěr o nedostatku pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nález, který je v exekuci exekučním titulem, a konstatovat nutnost zastavení exekuce dle písm. h), a to pro její nepřípustnost.

Aktuálně rovněž dochází k zastavení exekucí dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. i v případech, kdy ani nemusí dojít ke konstatování neplatnosti rozhodčí doložky, ale oprávněným požadované a rozhodcem přisouzené plnění rozhodčím nálezem je natolik nemravné a vedoucí k nepřiměřenému poškození povinného, že je v těchto výjimečných případech, na místě exekuci zastavit.⁸⁸ Tuto judikaturu NS následně opětovně potvrdil, když na ni opakovaně navázal ve svých rozhodnutích.⁸⁹ V těchto řízeních se však jednalo o opravdu drakonické částky, jež rozhodci oprávněnému přiznávali, představující dokonce několikanásobek původní jistiny, jež byla povinným poskytnuta na základě úvěrové smlouvy. V praxi jsem se setkala dokonce i s tím, že oprávnění skrze zastřené rozhodčí soudy vypláceli rozhodcům nemalé odměny za to, aby jim přiznávali veškeré nemravné nároky.

3.8.2.2 Judikatura k otázce neplatnosti rozhodčích doložek

Judikatura se v této oblasti formovala po mnoho let a vyznačuje se mimořádným počtem soudních rozhodnutí, jež byla ohledně této oblasti vydána. Sjednocujícím pro danou problematiku bylo usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia NS ze dne 11. 5. 2011, sp.

⁸⁸ Viz usnesení NS ze dne 8. 4. 2020, č. j. 20 Cdo 1857/2019-162.

⁸⁹ A to například usnesením NS ze dne 20. 5. 2020, 20 Cdo 2884/2019-255 a usnesení NS ze dne 11. 12. 2020, č. j. 75/2020-206 a usnesení NS ze dne 1. 9. 2021, č. j. 20 Cdo 1812/2021-177.

zn. 31 Cdo 1945/2010, publikované pod č. 121/2011 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, protože od tohoto data již věřitelé museli vědět, že pokud budou nadále svým klientům předkládat neplatné rozhodčí doložky a následně si na základě nezpůsobilých rozhodčích nálezů nechají s tímto vědomím nařídit exekuci, je jejich jednání v rozporu s dobrými mravy a judikaturou,⁹⁰ když tímto způsobem uzavřené rozhodčí doložky jsou neplatné a způsobují, že rozhodce, který spor rozhodoval, neměl k vydání rozhodčího nálezu pravomoc.

Stojí za zmínku, že pokud věřitelé uplatnili rozhodčí doložky před 11. 5. 2011, tedy před zmíněným sjednocujícím usnesením, činili dané v době, kdy ještě judikatura nebyla ohledně neplatnosti rozhodčích doložek ustálená a kompletně sjednocená. Naopak věřitelé, kteří proti svým klientům nadále, tedy i po 11. 5. 2011, uplatňovali neplatné rozhodčí doložky, už tak rozhodně nemohli činit v dobré víře.

V krátkosti chci zmínit, že v případě zastavení exekuce je pak judikaturou NS i ÚS hojně a již dlouhou dobu řešena otázka, zda při běhu exekuce nařízené na základě nezpůsobilého rozhodčího nálezu dochází ke stavění promlčecí doby pro následné uplatnění pohledávky věřitele. NS ve svém rozsudku ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 23 ICdo 19/2015, uvádí, že promlčecí doba neběží v důsledku zahájení rozhodčího řízení, nehledě na to, zda k zahájení rozhodčího řízení došlo na základě platné či neplatné rozhodčí doložky.

Dle pozdějšího rozsudku NS ze dne 12. 10. 2017, č. j. 33 Cdo 5258/2016-319 současně platí, že: „*Ze srovnání účinku rozhodnutí, kterým byla exekuce zastavena, a rozhodnutí podle § 34 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., vyplývá, že podala-li žalobkyně poté, co exekuce byla pravomocně zastavena, bez zbytečného odkladu žalobu, již uplatnila právo přiznané formálně nezrušeným rozhodčím nálezem, k promlčení nedošlo.*“ Dle rozhodovací praxe krajských i okresních soudů je tato lhůta na podání žaloby na vydání bezdůvodného obohacení 30 dnů.

Dané tvrzení však v případech, kdy věřitel podal návrh na nařízení exekuce v době, kdy již musel vědět, že disponuje nezpůsobilým exekučním titulem, tedy po 11. 5. 2011, prolamuje ÚS svým nálezem ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. II. ÚS 996/18, ve kterém uvádí: „*Jak plyne ze shora uvedeného, pokud uplatnili rozhodčí doložku před 11. 5. 2011, činili tak v období neustálené judikatury obecných soudů k rozhodčím doložkám a aplikuje se na ně ustanovení o stavení promlčecí lhůty. Protiústavní postup (zneužití práva) lze přičítat pouze těm poskytovatelům, kteří rozhodčí žaloby podali vědomě po uvedeném datu.*“ ÚS tak judikoval, že pokud není věřitel v dobré víře, neboť jeho jednání naplňuje znaky zneužití práva, když uplatní v exekuci jako

⁹⁰ Viz rozsudek NS ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 25 Cdo 167/2014.

exekuční titul rozhodčí nález, který byl vydán na základě neplatné rozhodčí doložky, nemohlo dojít ke stavění promlčecí lhůty ani v rozhodčím, ale ani v exekučním řízení.

Rovněž před soudy dříve vyvstala otázka, kdo je v případě zastavení exekuce vedené na základě nezpůsobilého rozhodčího nálezu zavázán k náhradě nákladů exekuce a náhradě nákladů řízení o jejím zastavení. I v exekučním řízení se uplatní zásada zavinění dle § 89 e. ř. Zavinění nelze jistě na straně oprávněného shledávat v době, kdy ještě judikatura nebyla sjednocena, avšak dle usnesení NS ze dne 14. 5. 2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014, které bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 98/2014, lze oprávněnému procesní zavinění na zastavení exekuce přičítat i tehdy, jestliže ve vymáhání exekuce bezdůvodně pokračoval a návrh na zastavení exekuce podal až povinný. Na dané navázal ÚS svým nálezem ze dne 20. 12. 2017, sp. zn. I. ÚS 1707/17, kde vyhodnotil, že v případě zastavení nepřipustné exekuce z důvodu nezpůsobilého exekučního titulu, o čem oprávněný ví několik let, je zavinění jednoznačně na straně oprávněného. Předestřený názor ÚS následně ještě potvrdil svým dalším nálezem ze dne 12. 11. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2728/17.

4. Důvody pro zastavení exekuce dle novely exekučního řádu č. 286/2021 Sb.

Samostatnou kapitolu jsem se rovněž rozhodla věnovat novele exekučního řádu, účinné od 1. 1. 2022, která byla provedena zákonem č. 286/2021 Sb., a pozměňuje mimo jiné i občanský soudní řád. Tato novela exekučního řádu je označována jako „konfuzní“ novela a přináší tři nové důvody, pro které lze exekuci zastavit.⁹¹ Mezi ně patří institut, jež bývá řečí politiků a žurnalistů označován s biblickou inspirací jako „milostivé léto“,⁹² díky kterému došlo v některých případech k zastavení exekuce v důsledku významného snížení exekučně vymáhaného plnění, či institut zastavení bagatelních exekucí, s kterými jsme se již mohli v praxi setkat. Ty byly zavedeny formou přechodných ustanovení. V případě „milostivého léta“ došlo dokonce k novelizaci přechodného ustanovení, a to zákonem č. 214/2022 Sb., jenž nám přinesl institut „milostivé léto II“. Od 1. 1. 2023 se pak dále setkáváme i s možností zastavení bezvýsledných exekucí, které jsou dlouhodobě prováděny neúspěšným způsobem, což je ustanovení trvale relevantní, které bylo promítnuto přímo do zákona.

V následující části práce se v krátkosti pokusím nastínit základní principy těchto nových důvodů pro zastavení exekuce, jež nám zákon č. 286/2021 Sb. přinesl. Novela exekučního řádu přináší instituty poskytující vyšší stupeň právní ochrany dlužníkům, jakož i posiluje efektivitu exekucí prováděných soudními exekutory, avšak na úkor jejich odměny či majetkového práva věřitelů. Pro mnohé může být konfuzní novela spojována s výkladovými nejasnostmi, a některými je dokonce označována jako nesystémová,⁹³ s čímž se spíše ztotožňuji.

4.1 Milostivé léto a institut osvobození

Předně se ve spojitosti s novelou exekučního řádu budu zabývat výjimečný institutem „milostivého léta“. Tento institut byl zaveden přechodným ustanovením v čl. IV bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb. a jeho zvláštností je skutečnost, že se uplatní pouze na exekuce vedené podle e. ř., a nikoliv na exekuce daňové či správní nebo výkon rozhodnutí prováděný podle o. s. ř. Cílem zavedení tohoto institutu bylo přispět k redukci vysokého počtu exekucí, jež jsou zahájeny veřejnoprávními subjekty.

Část zákona upravující „milostivé léto“ byla účinná již od 28. 10. 2021 a vztahovala se na exekuční řízení, v kterých jako oprávněný subjekt vystupovala veřejnoprávní osoba, tedy

⁹¹ GLOGR, Michael. *Poznámky k zastavení exekucí pro bagatelní pohledávky*. Komorní listy 3/2022. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 33

⁹² WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 26.

⁹³ *Exekutorská komora se ohradila proti institutu Milostivé léto, považuje ho za nesystémové* [online]. iROZHLAS.cz, 12. 10. 2021.

například Česká republika, státní a národní podniky, zdravotní pojišťovny, Česká televize či Český rozhlas. Výčet veřejnoprávních oprávněných je v zákoně uveden taxativním způsobem.

Tato úprava umožňovala fyzickým osobám v tříměsíční době, tedy v rozmezí od 28. 10. 2021 do 18. 1. 2022 poté, co došlo ke splnění stanovených podmínek, zastavit exekuci vedenou veřejnoprávním oprávněným a osvobodit povinného od placení zbývajících dluhu, zejména jeho příslušenství představujícího penále. Těmito podmínkami byla jednak okolnost, že exekuce byla nařízena před 28. 10. 2021, tedy do 27. 10. 2021 a dále nutnost splnění povinnosti uhradit nezaplacenou jistinu vymáhanou v exekučním řízení spolu s paušálně určenou náhradou nákladů exekuce ve výši 750 Kč zvýšenou o daň z přidané hodnoty, tedy celkem 907,50 Kč. Pokud povinný ve shora zmíněné tříměsíční době splnil veškeré podmínky, soudní exekutor exekuci částečně do výše uhrazené jistiny zastavil a v nezaplacené částce připadající na příslušenství pohledávky povinného osvobodil od jejího dalšího placení. Stejný postup měl soudní exekutor zachovat i v případech, kdy exekuce od veřejnoprávního oprávněného byla vedena pouze za účelem vymožení příslušenství pohledávky, nebo v případech, kdy prostřednictvím exekuce byla již celá jistina společně s částkou ve výši 907,50 Kč, připadající na náklady exekuce, uhrazena.

Shledávám za podstatné zmínit, že s institutem osvobození od zbytku dluhů jsme se do té doby mohli setkat pouze v insolvenčním řízení a pro mnohé tak dané ustanovení hned z několika důvodů působilo nelogicky a nesystematicky. Kasíková „milostivé léto“ ve svém článku označila dokonce jako „milostivou plískanici“.⁹⁴ V případě „milostivého léta II“ tomu však nebylo o moc jinak. K jeho navržené podobě se Legislativní rada vlády ve svém stanovisku vyjádřila tak, že jistě nepřispěje k přehlednosti a srozumitelnosti této právní oblasti, což by však bylo v případě adresátů, kterými jsou zejména povinní, více než potřebné,⁹⁵ jelikož se ve většině případech jedná o osoby práva neznalé (právní laiky).

„Milostivé léto“ pak využilo dle údajů z Exekutorské komory zhruba 15.000 dlužníků a k úplnému očištění od exekucí došlo pouze u 2,1 % osob z celkem cca 712 000 fyzických osob evidovaných v Centrální evidenci exekucí.⁹⁶ „Milostivé léto“ tak splnilo očekávání opravdu pouze částečně.

⁹⁴ KASÍKOVÁ, Martina. *Milostivé léto – zastavení exekuce a prominutí zbytku pohledávek veřejnoprávních věřitelů po zaplacení jistiny*. Praha: C. H. Beck. Výběr literatury č. 2, 2021.

⁹⁵ Stanovisko předsedy Legislativní rady vlády z 10. 5. 2022, č. j. 512/22, s. 5

⁹⁶ Ibid.

4.2 Milostivé léto II

Zákon č. 214/2022 Sb. je *lex specialis* k e. ř. a dlužníkům přinesl možnost využít právní úpravu „milostivé léto“ znovu, a to v mezidobí od 1. 9. 2022 do 30. 11. 2022. Odlišnost od „milostivého léta“ nám přineslo mimo jiné ustanovení § 3 zákona č. 214/2022 Sb., jež paušální náhradu nákladů exekuce navýšilo na částku 1.500 Kč zvýšenou o daň z přidaného hodnoty, tedy celkem 1.815 Kč, dále pak byla stanovena například povinnost pro povinného ve stanovené lhůtě, tedy do 30. 11. 2022, soudnímu exekutorovi písemně sdělit, že povinný požadoval využít postupu dle „milostivého léta“.⁹⁷ Temporální určení exekučních řízení zůstalo stejné a vztahovalo se rovněž jen na exekuce zahájené před 28. 10. 2021.⁹⁸

Původně mělo dojít k novelizaci přechodného ustanovení, avšak Legislativní rada vlády ve svém stanovisku doporučila předmětnou úpravu zakotvit jako pravidlo v samostatném zákoně. Ve svém stanovisku uvádí, že: „*má výhrady ke zvolené značně nestandardní a nevhodné legislativní technice použité v případě právní úpravy obsažené v části třetí, čl. IV návrhu zákona. [...] Jde tedy o novelu přechodných ustanovení jiné novely, která je obecně nepřijatelná mj. proto, že obvykle vede ke značnému zneřehlednění právní úpravy.*“⁹⁹

I přesto, že bylo „milostivé léto“ zakotveno v samostatném zákoně, do exekučních řízení vnáší značnou zmatečnost. Soudní exekutor Štika se k danému v závěru svého článku kriticky vyjádřil tak, že: „*Závěrem nemohu než poukázat na skutečnost, že intenzita novelizací odvětví exekučního práva za poslední dobu dvou let již výrazně přesahuje žádoucí úroveň. Oblast exekučního práva se bohužel i díky tomuto zákonu stává ještě více nepřehlednou. Odborná právnická obec se v ní velmi obtížně orientuje, natožpak účastníci samotného řízení. Zákonu bohužel moc nesvědčí ani samotná skutečnost, že jeho návrh byl připravován v úzké spolupráci zejména s organizací Člověk v tísni (viz Stenozáznam z druhého dne 26. schůze Senátu České republiky k Tisku č. 255).*

Nelze ani tvrdit, že zákonodárce obsahem předložené normy dostatečným způsobem zareagoval na kritiku odborné obce k úpravě Milostivého léta I (horší jazyková úroveň, nesrozumitelnost některých částí normy, která v konečném důsledku založila možnost aplikace různých výkladových pravidel atd.). Proto i jako v případě Milostivého léta I lze očekávat faktickou aplikaci různých výkladových pravidel. Zejména v oblasti prolongace lhůty (§ 1 odst. 3) a dále také paušální náhrady nákladů exekuce (§ 3).

⁹⁷ Ibid., s. 2

⁹⁸ ŠTIKA, Martin. *Milostivé léto II – komentář k vybraným částem normy*. Praha: C. H. Beck. Komorní listy č. 3, 2022, s. 12.

⁹⁹ Ob. cit., sub. 97, s. 4.

*Současně tvrdím, že určení nákladů exekuce Milostivého léta I a II není opodstatněnou a proporcí rozumnou úpravou. Zátěž exekutorských úřadů spojená s administrací Milostivého léta přenáší na exekutory nepřiměřené finanční zásahy, nota bene, když je exekutorovi odpírán legitimní nárok na náklady podle exekučního tarifu. Z uvedených důvodů doufám, že se touto problematikou bude zabývat v budoucnu také Ústavní soud.*¹⁰⁰

„Milostivé léto II“ nám rovněž zavádí ustanovením § 1 odst. 3 písm. b) zákona č. 214/2022 Sb. další důvod pro zastavení exekuce, a to v případech, kdy do dne 31. 8. 2022 byla v exekuci vymožena alespoň vymáhaná jistina a paušální náhrada nákladů exekuce. Dle Svobody se vnucuje úsudek, že předmětná úprava poškozuje majetkové právo věřitelů v rozporu s čl. 11 Listiny. Svoboda uvádí: *„Fakt, že na dlužníku do 31. 8. 2022 byla vymožena alespoň jistina, případně že k vymožení jistiny dojde do 30. 11. 2022, nelze považovat za poskytnutí adekvátní majetkové výhody ve prospěch věřitele, která by toto reálné vyvlastnění ve prospěch povinného – fyzické osoby vyvažovala. Subjektem, jenž o své majetkové právo přichází, přitom není výhradně stát, ale i například veřejná vysoká škola, územní samosprávný celek, zdravotní pojišťovna, a dokonce i obchodní korporace, v níž má stát nebo územní samosprávný celek většinou majetkovou účast, třeba i prostřednictvím jiné právnické osoby (§1 odst. 2 ML2).“* Svoboda uzavřel, že zákonodárce v daném případě neproporcionálně upřednostnil individuální zájem dlužníka, aniž by však šlo o veřejný zájem.¹⁰¹

4.3 Zastavení bagatelních exekucí

Novela exekučního řádu nám od ledna roku 2022 přinesla dále institut zastavení tzv. marných bagatelních exekucí, jinak řečeno starších exekucí, které byly vedeny pro bagatelní pohledávky,¹⁰² a které mají být dle Svobody zastaveny v případě, kdy si oprávněný nevynutí jejich pokračování složením zálohy.¹⁰³ Dané ustanovení je však pouze přechodné, upravené v bodech 18 až 24 čl. IV části druhé zákona č. 286/2021 Sb.

Pro zastavení bagatelní exekuce musely být splněny tři podmínky, a to předně, že exekuce musela být nařízena před koncem roku 2018. Soudní exekutor tak musel nejprve zkoumat, zda usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci či zda skutečnosti dle § 52 odst. 3. písm. a) e. ř.

¹⁰⁰ ŠTIKA, Martin. *Milostivé léto II – komentář k vybraným částem normy*. Praha: C. H. Beck. Komorní listy č. 3, 2022, s. 12.

¹⁰¹ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 3 - 5.

¹⁰² KASÍKOVÁ, Martina. *Přechodná ustanovení k novele OSŘ a EŘ zákona č. 286/2021 Sb.* Praha: C. H. Beck. Výběr literatury č. 2, 2021, č. 2.

¹⁰³ SVOBODA Karel. *Náklady exekutora vůči státu při zastavování bagatelních exekucí*. Soudní rozhledy č. 9, 2022. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 280

nastaly před 1. 1. 2019.¹⁰⁴ Dále musela být splněná podmínka posuzující se z hlediska předmětu exekuce, že samotná vymáhaná jistina bez příslušenství, tedy bez úroků, úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky,¹⁰⁵ nesměla překročit částku ve výši 1500 Kč. Poslední podmínkou byla podmínka bezvyslednosti exekuce, tedy že na ni za poslední tři roky před účinností zákona nebylo vymoženo ničeho.¹⁰⁶

V případě splnění těchto třech podmínek, z kterých je zřejmé, že vymáhání exekuce je marné, měl pak soudní exekutor do konce března roku 2022, a tedy do 3 měsíců od účinnosti novely (tj. od 1. 1. 2022), pořádkovou lhůtu k tomu, aby dané sdělil oprávněnému a současně ho vyzval ke složení zálohy ve výši 500 Kč,¹⁰⁷ jež měla připadnout na náklady exekuce. Pokud následně oprávněný zálohu do 30 dnů nesložil, exekuce měla být zastavena. Tuto lhůtu nelze prominout, když se jedná o lhůtu propadnou. Pokud se však oprávněný rozhodl zálohu na náklady exekuce složit, nemůže být exekuce v následujících třech letech zastavena pro nemajetnost povinného dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. a soudní exekutor je povinen návrh na zastavení exekuce pro nemajetnost zamítnout.

4.4 Zastavení dlouhodobě bezvysledných exekucí

Tento poslední z institutů, jež nám konfuzní novela přinesla, se týká dlouhodobě bezvysledných exekucí. Toto přechodné ustanovení bylo do novely exekučního řádu vtěleno až poté, co se novela vrátila s připomínkou Senátu do Poslanecké sněmovny.¹⁰⁸

Uplatní se na exekuce, ve kterých byla vyznačena doložka provedení exekuce nebo nastala právní moc usnesení o nařízení exekuce před 1. 1. 2022, avšak s účinností od 1. 1. 2023.¹⁰⁹ V tomto důvodu pro zastavení exekuce lze spatřovat jistou podobnost se zastavením tzv. bagatelní exekuce, když i při zastavení bagatelní exekuce musí být splněna podmínka její bezvyslednosti.

Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb. ke změně exekučního řádu říká, že tato právní úprava směřuje k tomu, aby v případě, kdy jsou dány výše zmíněné podmínky pro zastavení exekuce, byl soudní exekutor povinen i bez návrhu a souhlasu oprávněného exekuci zastavit a nebylo tedy nutno získávat souhlas oprávněného nebo dávat podnět soudu. Mělo by tak dojít k zefektivnění exekučního řízení a snížení počtu vícečetných exekucí, v nichž již není spatřován jejich účel, kterým je vymožení pohledávky pro oprávněného.

¹⁰⁴ ŠTIKA Martin. *Jaké jsou předpoklady zastavování tzv. marných bagatelních exekucí*. Praha: C. H. Beck. 2022.

¹⁰⁵ § 513 o. z.

¹⁰⁶ VOBOŘIL Jan. *Novinky v zastavování bezvysledných exekucí*. Praha: C. H. Beck. OF č. 5, 2022.

¹⁰⁷ § 12 odst. 4 e. t.

¹⁰⁸ KASÍKOVÁ, Martina. *Přechodná ustanovení k novele OSŘ a EŘ č. 286/2021 Sb.* Praha: C. H. Beck. Výběr literatury č. 2, 2021.

¹⁰⁹ Ibid.

Zastavení bezvýsledné exekuce, která je dlouhodobě prováděna neúspěšným způsobem, je pak zakotveno a promítnuto přímo v zákoně, a to v ustanoveních § 55 odst. 7-13 e. ř. Dle předmětných ustanovení je bezvýsledná taková exekuce, v níž po dobu posledních 6 let počítaných po vyznačení doložky provedení exekuce nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti. Rozhodným předpokladem pro zastavení exekuce je tedy šestiletá doba bezprostředně přecházející zastavení exekuce, po kterou nebylo vymoženo plnění ve výši přesahující náklady exekuce. Ze zákonné úpravy vyplývá, že není stěžejní, kolik bylo na exekuci uhrazeno před touto šestiletou dobou. Nadto musí být pro zastavení exekuce dle popisovaného důvodu dodrženo pravidlo, že exekucí není postižena nemovitá věc. Ztotožňuji se s tou myšlenkou, že dané výrazně znevýhodňuje věřitele, jejichž dlužníci žádnou nemovitost nevlastní.¹¹⁰

Pokud soudní exekutor zjistí bezvýslednost exekuce, vyzve oprávněného, aby ve lhůtě 30 dnů sdělil, zda se zastavením exekuce dává souhlas nebo aby ve stejné lhůtě sdělil svůj nesouhlas. Pokud oprávněný dá souhlas se zastavením exekuce nebo lhůta 30 dní ke sdělení souhlasu uplynula marně, exekutor exekuci zastaví. Pokud oprávněný sdělí svůj nesouhlas, soudní exekutor jej vyzve ke složení zálohy na další vedení exekuce, která je, rovněž jako v případě zastavení bagatelní exekuce, ve výši 500 Kč, a to opět ve lhůtě 30 dnů. Pokud oprávněný ve lhůtě zálohu nesloží, soudní exekutor exekuci zastaví. Pokud oprávněný zálohu na další vedení exekuce složí, může exekuce nadále pokračovat po dobu tří let od složení zálohy, když současně platí, že dané se může opakovat maximálně dvakrát. Délka bezvýsledné exekuce tak může být nanejvýše 12 let. Zastavení exekuce po 12 letech jejího bezvýsledného vedení může navrhnout i povinný, což neplatí v případě zastavení exekuce po 6 letech jejího bezvýsledného vedení.

S výše uvedeným souvisí rovněž skutečnost, že po dobu prodloužení exekuce není možné exekuci zastavit pro nemajetnost dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř., když dle § 55 odst. 11 věty šesté „*Po dobu, po kterou trvá prodloužení exekuce, soud nerozhodne o zastavení exekuce pro nemajetnost a návrh na zastavení exekuce pro nemajetnost zamítne.*“

Soudy si však toto pravidlo v praxi vykládají rovněž tím způsobem, že oprávněný má obecně nárok na základní šestiletou lhůtu, po kterou nejde exekuci pro nemajetnost zastavit. „*Ostatně i důvodová zpráva k zákonu říká, že zastavení exekuce v době jejího prodloužení je vyloučeno, pokud ovšem nebylo do složení zálohy na její pokračování rozhodnuto o zastavení exekuce pro nemajetnost. Zjevně tak tento tradiční postup zastavování exekucí zákonodárce, pokud jde o základní šestiletou dobu vedení exekuce, nevyloučil.*“¹¹¹

¹¹⁰ GLOGR Michael. *Nový důvod zastavení exekuce ve světle konfuzní novely „po šesti letech“*. Praha: C. H. Beck. Komorní listy č. 4, 2022, s. 27.

¹¹¹ VOBORIL Jan. *Novinky v zastavování bezvýsledných exekucí*. Praha: C. H. Beck. OF č. 5, 2022.

Dle zákonné úpravy jsou případy, v kterých bez dalšího dochází k zproštění od složení zálohy na další vedení exekuce, a tedy soudní exekutor se na oprávněného neobrací s výzvou ke složení zálohy, ale pouze s výzvou, aby se vyjádřil, zda souhlasí se zastavením exekuce poté, co uplyne její nejvyšší možná délka. Například pokud je v exekuci vymáháno výživné pro nezletilé dítě či náhrada újmy způsobená poškozenému například ublížením na zdraví nebo trestným činem, tedy pokud existují zvlášť závažné důvody, které jsou především spojeny s poměry oprávněného, může soudní exekutor rovněž rozhodnout o zproštění oprávněného od povinnosti složit zálohu.

Zastavením exekuce pro její dlouhodobou bezvýslednost nejsou dotčeny účinky již provedených úkonů a již vymožené plnění, zastavení exekuce tak působí *ex nunc*, tedy pouze do budoucna vůči nevymoženému plnění. Rozhodnutí o zastavení exekuce pro její dlouhodobou bezvýslednost je rozhodnutím nemeritorním, a tedy nevytváří překážku *rei iudicatae* a právo oprávněného podat znovu exekuční návrh v téže věci tak zůstává nedotčeno.

Náklady soudního exekutora se uspokojí ze zálohy na náklady exekuce nebo ze zálohy na její další vedení, a pokud jsou náklady soudního exekutora vyšší, tak v části převyšující výši již složené zálohy právo soudního exekutora na náklady exekuce zaniká.¹¹²

Zastavení bezvýsledné exekuce je dále upraveno i v novém ustanovení § 44c e. ř., jež upravuje zastavení marné exekuce na základě žádosti oprávněného o sdělení, adresované soudnímu exekutorovi, zda vymožené plnění postačuje ke krytí nákladů exekuce. Pokud vymožené plnění není k pokrytí nákladů exekuce dostačující, soudní exekutor exekuci bez dalšího informování oprávněného zastaví, obsahuje-li žádost oprávněného rovněž souhlas se zastavením exekuce. Náklady exekuce pak v případě zastavení dle § 44c e. ř. hradí dle odst. 2 oprávněný do výše složené zálohy.

Probraným prostupem by sice tedy mělo docházet k vítané optimalizaci exekucí, ale je rovněž zřejmé, že dané je prováděno na úkor odměny pro soudního exekutora, jež mu dle e. t. náleží. Novela exekučního řádu přinesla dlužníkům nové způsoby obrany, avšak rovněž znevýhodněním oprávněných subjektů s tím, že dochází k porušení jejich práva vlastnit majetek, což shledávám za nežádoucí.

¹¹² § 55 odst. 13 e. ř.

5. Zastavení skončené (vymožené) exekuce

Poté, co jsem předešlela možné obecné důvody pro zastavení exekuce, jakož i v krátkosti shrnula instituty, jež nám přinesla ne příliš systémová novela exekučního řádu, je na místě poukázat rovněž na otázku, jež postupem času vyvstala. Zastavení skončené exekuce je také¹¹³ velkým zásahem do právní jistoty zejména soudních exekutorů a oprávněných subjektů, když právě z důvodu významného zásahu do požadavku právní jistoty tento postup dříve možný nebyl. NS to ostatně i potvrdil dávným usnesením ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004, když konstatoval: „...splněním povinnosti došlo k zániku exekučního řízení, a proto již nelze rozhodovat z důvodu nedostatku podmínky řízení o zastavení výkonu rozhodnutí (§ 103, § 254 o. s. ř.).“ Toto obecné pravidlo pak NS svým usnesením ze dne 25. 1. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1886/2004, vztáhl na všechny z obecných důvodů pro zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 o. s. ř.

NS a ÚS však došly během let k tomu názoru, že za určitých okolností je nutné zastavit i již skončenou exekuci. Je však nutné zmínit, že dochází k zastavení něčeho, co již dávno neběží a dochází tak k prolomení zásady *ne bis in idem*.¹¹⁴ Již v roce 2008 se NS rozhodl toto pravidlo korigovat, když ve svém usnesení ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007 konstatoval, že v případě, kdy se exekuční titul nestal vykonatelným, je exces do práv povinného tak veliký, že je potřeba „zновуotevřít“ exekuční řízení a exekuci vždy zastavit, tedy i po jejím úplném vymožení. ÚS tento závěr potvrdil ve svém nálezu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/2011.¹¹⁵

NS postupně svůj názor vztáhl i na další ze zákonných důvodů zastavení exekuce. Nutnost zastavit exekuci shledal i v případě, kdy je rozhodnutí, které je podkladem výkonu po jeho nařízení zrušeno.¹¹⁶ Dále se pak judikatura zaměřila zejména na případy, kdy je exekučním titulem rozhodčí nález, který vydala osoba, jež k tomu neměla pravomoc. I v tomto případě pak shledal za nutné zasáhnout do právní jistoty exekutora a oprávněného a vymoženou exekuci „otevřít“ a zastavit, jelikož je ústavním principem, že exekuce nemůže být vedena bez vykonatelného rozhodnutí či pokud exekuční titul vydal někdo, kdo k tomu neměl pravomoc. V každém případě se však exekuční soud bude zabývat i tím, před jakou dobou došlo k vymožení exekuce a zároveň jak moc významný byl zásah do majetkových práv povinného.

Svoboda k zastavení exekuce, která již skončila vymožením, konstatuje, že: „Při zvážení, zda došlo k naplnění takové výjimky, je namístě zohlednit konkrétní okolnosti případu, jakož i aktuální poměry a postavení účastníka, který měl být nucenou realizací exekučního titulu

¹¹³ Stejně jako instituty řešené v předchozí kapitole, jež nám přinesla novela exekučního řádu provedená zákonem č. 286/2021 Sb.

¹¹⁴ Zákaz znovuotevření již skončeného exekučního řízení.

¹¹⁵ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 12 - 14.

¹¹⁶ § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

poškozen. Na jedné straně totiž stojí téměř bezvýjimečná potřeba respektu k pravomocnému, vykonatelnému a formálně bezvadnému exekučnímu titulu ve formě rozhodnutí soudu a respektu k již ukončené exekuci, na straně druhé nutnost zabránit nucenému průchodu zcela zjevného a s ohledem na okolnosti případu a poměry účastníků zásadního bezpráví.¹¹⁷

Významná je rovněž již zmiňovaná skutečnost, že pokud dojde k vymožení exekuce, soudní exekutor v okamžiku provedení bez dalšího ztrácí oprávnění k dalšímu vedení exekuce, proto je k projednání návrhu na zastavení exekuce vždy příslušný pouze exekuční soud a návrh na zastavení exekuce se tak v případě již ukončené exekuce podává rovnou k exekučnímu soudu, a nikoliv k soudnímu exekutorovi jako je tomu v případě běžící exekuce.¹¹⁸ Při dodatečném zastavení exekuce pak rovněž vzniká povinnému nárok získat od exekutora či oprávněného zpět plnění v podobě bezdůvodného obohacení, které na něm bylo neoprávněně vymoženo, když se bude jednat o zastavení exekuce s právními účinky *ex tunc*.¹¹⁹

Zastavení exekuce dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c), d), e) a f) o. s. ř. jsou pak důvody, které ovlivňují její aktuální průběh a způsob vedení a není tak možné připustit, aby došlo k zastavení exekuce po jejím vymožení z těchto obecných důvodů.¹²⁰

„Otevření“ těchto skončených exekučních řízení a zastavení exekucí *ex post*, tedy po jejich úplném vymožení, je dle mého názoru zejména v případě vedení nepřípustných exekucí a neoprávněného zásahu do majetkových práv povinného více než nutné. Zejména proto, aby bylo pevně potvrzeno, že šlo ze strany oprávněného subjektu o bezdůvodného obohacení, jež bylo získáno v rozporu se základními principy právního státu a povinný tak měl možnost získat zpět to, oč se oprávněný bezdůvodně obohatil. Ne všichni odborníci se však s tímto trendem ztotožňují a považují jej za příznivý, když jsme se mohli setkat i s označením „zombie“ exekuce;¹²¹ judikatura je však v tomto ohledu již sjednocená.

¹¹⁷ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuc*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 101 - 102.

¹¹⁸ Viz kapitola č. 2. – Návrh na zastavení exekuce a základní pravidla řízení o zastavení exekuce.

¹¹⁹ Viz usnesení NS ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1503/2016.

¹²⁰ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 18.

¹²¹ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha V. § 251 - 276 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 117.

6. Způsoby zastavení exekuce

Ve své práci jsem předestřela základní důvody pro zastavení exekuce, jakož i jev zastavení skončené exekuce. Dále se závěrem své práce pokusím zaměřit na jednotlivé způsoby, které však žádný právní předpis přímo nevymezuje. Nicméně základní rozdíly mezi způsoby zastavení exekuce lze shledávat zejména mezi právními účinky jednotlivých důvodů pro zastavení exekuce.

Následkem zastavení exekuce je zánik povinností, které vyplývají z exekučního titulu, a které měly být v průběhu exekučního řízení uspokojeny, nicméně je významné, že ne ve všech případech vytváří rozhodnutí o zastavení exekuce překážku věci pravomocně rozhodnuté (*rei iudicatae*) dle ustanovení § 159a odst. 4 o. s. ř., což je hmotněprávní následek zastavení exekuce. S tím úzce souvisí procesněprávní následek, tedy skutečnost, že rozhodnutí o zastavení exekuce může mít účinky od okamžiku, kdy byla exekuce zahájena (*ex tunc*), a to i vůči již vymoženém plnění s tím, že exekuce již od počátku byla vedena způsoby odporujícími zákonu či od okamžiku vydání rozhodnutí, tedy pouze do budoucnosti (*ex nunc*) s tím, že exekuce byla od počátku vedena po právu.

Tato kapitola zobrazuje základní dělení způsobů procesu zastavení exekuce podle jednotlivých právních účinků, jakož i demonstruje zásadní rozdíly a jejich odlišnost. Při aplikaci práva může docházet ke vzájemné kolizi účinků konkrétních důvodů pro zastavení exekuce a je zapotřebí, aby judikatura na tento aktuální problém reagovala.

6.1 Překážka *rei iudicatae* jako hmotněprávní následek zastavení exekuce

Usnesení o zastavení exekuce může mít pouze procesní povahu, tak jako tomu je například v situaci, kdy dojde k zastavení exekuce dle ustanovení § 268 odst. 1. písm. c) o. s. ř., jelikož exekuce zastavená na návrh oprávněné může být kdykoliv nařízena na základě stejného exekučního titulu znovu. Takovému způsobu zastavení exekuce se říká „protentokrát“. V opačném případě, kdy usnesení o zastavení exekuce zakládá překážku *rei iudicatae*, má pak rozhodnutí takové právní účinky, že by věc nemohla být dle pravidel občanského práva procesního v rozsahu závaznosti výroku rozsudku projednána znovu. Exekuce zastavená tímto způsobem by tak nemohla být opětovně nařízena na základě totožného exekučního titulu.

NS se ve svém usnesení ze dne 13. 2. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4987/2017 k této věci vyjádřil tím způsobem, že v případě, kdy dojde k zastavení exekuce z jednoho z obecných důvodů podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a), b), g) nebo h) o. s. ř., není možné znovu nařídít exekuci na základě stejného exekučního titulu, když tato usnesení o zastavení exekuce vytváří právě zmiňovanou překážku *rei iudicatae*.

Věc pravomocně rozhodnutá může mít dvě podoby. A to podobu překážky absolutní, pod kterou spadá ustanovení § 268 odst. 1 písm. b), g) a zpravidla písm. h) o. s. ř., když v těchto případech je důvod zastavení exekuce natolik významný, že je nepředstavitelné, aby byla exekuce znovu vedena na základě stejného exekučního titulu. Dále pak může mít podobu překážky relativní, když například v situaci, kdy je exekuce zastavena dle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a jde tedy o zastavení pro nevykonatelnost exekučního titulu, nic nebude bránit tomu, aby exekuční titul nabyl vykonatelnosti za splnění podmínek později, a tedy tato překážka může být v budoucnu zhojena. Ostatně stejně je tomu i v případě zastavení exekuce pro nemajetnost dle písm. e) předmětného ustanovení, když v případě změny majetkových poměrů povinného může oprávněná podat exekuční návrh znovu, je však její povinností tyto nová fakta náležitě a důkladně odůvodnit.

ÚS ve svém nedávném nálezu ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. III. ÚS 1536/21, jenž byl vydán na základě ústavní stížnosti, na vytváření jejíž argumentace jsem participovala, se k danému vyjádřil z trochu jiného úhlu pohledu, a to k předmětům jednotlivých řízení, kdy vyjádřil ten názor, že: „*Je tak zřejmé, že rozhodnutí o zastavení exekuce k návrhu oprávněného podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není totožné s rozhodnutím k návrhu povinného dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jelikož předměty těchto rozhodnutí jsou odlišné a nebylo proto rozhodováno ve stejné věci podle § 159a odst. 4 o. s. ř.*

37. Ačkoliv je tedy z formálního hlediska v obou případech rozhodováno o zastavení exekuce, z materiálního hlediska nelze v těchto specifických procesních situacích a s ohledem na judikatorní vývoj hodnotit předmět rozhodování jako zcela totožný. Ostatně i v odborné literatuře byl na základě těchto úvah již vyjádřen názor, že dojde-li k zastavení exekuce k návrhu oprávněného, "usnesení o zastavení exekuce nebude na překážku věci rozsouzené potud, aby se k případnému pozdějšímu, novému návrhu povinného opětovně zkoumalo, zda je namíste exekuci dodatečně zastavit dle § 268 odst. 1 písm. h) [o. s. ř.]" (Pařízek, I. Konkurence a prioritita důvodů k zastavení exekuce. Právní rozhledy. 2019, č. 18, s. 642 a násl.).“

V zásadě tak platí, že pro povinného příznivější důvod pro zastavení vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté pro jiný důvod zastavení exekuce, jenž je pro povinného méně příznivý.¹²²

6.2 Účinky *ex tunc* a *ex nunc* jako procesněprávní následek zastavení exekuce

Odlišnost procesněprávních účinků zastavení exekuce se projeví zejména ve vztahu k již vymoženému plnění. Ke správnému určení účinku zastavení exekuce je stěžejní si uvědomit

¹²² SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 181 - 201.

okamžik, ke kterému k zastavení dochází. Již jsem zmiňovala, že zastavení exekuce může mít různé právní účinky, a to jednak *ex tunc*, tedy do minulosti od okamžiku samotného nařízení exekuce. Což se projeví i k vymoženým nákladům exekuce, jež se v případě zastavení exekuce s účinky *ex tunc*, například z důvodu nezpůsobilého exekučního titulu, povinnému stejně jako již vymožené plnění v podobě bezdůvodného obohacení vrátí. K účinkům *ex tunc* tak dochází na základě pravomocného usnesení o zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. a), g) a zpravidla písm. h) o. s. ř.,¹²³ což ostatně má spojitost s tím, že v těchto případech usnesení o zastavení exekuce rovněž vytváří překážku věci pravomocně rozsouzené.

V případě zastavení exekuce s právními účinky *ex nunc*, jež nastává například pokud je exekuce zastavena na návrh oprávněného dle písm. c) či pokud je exekuce zastavena pro nemajetnost povinného dle písm. e), se pak právní účinky vztahují pouze k budoucímu, v exekuci doposud nevymoženému plnění. Náklady exekuce, jakož i vymožené plnění prostřednictvím exekuce se v tomto případě povinnému nevrací. Tento způsob zastavení exekuce navíc povinným neposkytuje žádnou ochranu před opětovným nařízením exekuce na základě totožného exekučního titulu, když dané je následně pouze na libovůli oprávněného.

V krátkosti jsem tak nastínila různost právních účinků zastavení exekuce, jakož i situace, v kterých usnesení o zastavení exekuce vytváří překážku věci pravomocně rozsouzené. Nyní je tak na místě poukázat na rozepře těchto různých účinků individuálních důvodů pro zastavení exekuce, což je rozebráno v následující a rovněž poslední kapitole mé práce, jež je s touto úzce spjata.

¹²³ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 137 - 138.

7. Kolize mezi účinky obecných důvodů zastavení exekuce

Důvody zastavení exekuce dnes dle ustálené právní praxe dělíme na prioritní a neprioritní. Prioritní jsou ty důvody, které mohou mít pro povinného příznivější právní účinky, a které z logiky věci mají přednost před těmi neprioritními. Již v přechozí kapitole jsem zmínila, že pouhá existence pravomocného usnesení o zastavení exekuce ještě neznamená, že exekuce nemůže být následně zastavena z jiného důvodu, který bude mít pro povinného příznivější dopad. Tímto příznivějším dopadem pro povinného může být skutečnost, že se mu navrátí plnění, jež na něm bylo vymoženo prostřednictvím nepřijatelné exekuce, což má zase souvislost s právními účinky jednotlivých důvodů pro zastavení exekuce.

Dle Svobody pak můžeme důvody z pohledu jejich právních účinků rozdělit dokonce do čtyř skupin,¹²⁴ kdy první z těchto skupin je zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.¹²⁵ Tento důvod byl dokonce dříve řazen mezi prioritní,¹²⁶ avšak od tohoto pravidla již bylo naštěstí upuštěno.

ÚS se rovněž k danému vyjádřil ve svém již shora citovaném nálezu ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. III. ÚS 1536/21, a to v souvislosti s problematikou zastavení exekuce ve vztahu ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) a c) o. s. ř.:

„38. Je proto namístě rozlišovat mezi tzv. prioritním a neprioritním způsobem zastavení exekuce. Zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a), b) a h) je totiž prioritní a má přednost před zastavením exekuce na návrh oprávněného [§ 268 odst. 1 písm. a), b) o. s. ř.]. U posledně jmenovaného důvodu zastavení exekuce je navíc třeba uvést, že k zastavení exekuce dochází až ex nunc a i proto nemůže být upřednostněn, jsou-li splněny důvody zastavení exekuce jiné. Jak k tomu trefně konstatuje K. Svoboda (Zastavení exekuce. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, str. 179), připustil-li Ústavní soud a Nejvyšší soud, že z tzv. prioritních důvodů je možné zastavit exekuci, která skončila vymožením (je toho totiž potřeba k ochraně zájmů povinného), musí totéž platit i pro případ, že exekuce byla zastavena z nesprávného neprioritního důvodu.“

Pokud má povinný pocit, že k zastavení exekuce došlo z nesprávného důvodu, který mu přinesl nižší míru prospěchu, může se daného následně dovolat,¹²⁷ tedy pokud tak neúspěšně neučinil již v řízení o zastavení exekuce, když v tomto případě by takové rozhodnutí představovalo překážku *rei iudicatae*.

¹²⁴ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 181 - 201.

¹²⁵ *Ibid.*, s. 183 - 188.

¹²⁶ Viz blíže kapitola č. 3.3 – Zastavení exekuce na návrh toho, kdo nařízení exekuce navrhl.

¹²⁷ Viz náleží ÚS ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18.

Druhou skupinou jsou dle Svobody exekuce, které byly zastaveny pro jejich dlouhodobou bezúčelnost. Při zastavení exekuce tímto způsobem se totiž soudní exekutor nikterak nezabývá meritem exekuce, je však povinen zkoumat, zda není na místě exekuci zastavit z jiného prioritního důvodu.¹²⁸ Třetí skupinou je dle Svobody zastavení exekuce pro nenaplněný či odpadlý exekuční titul a pro zákonnou překážku chránící zvláštní majetkovou hodnotu dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a), b), d) a f) a § 262 o. s. ř., které jsou rovněž považovány za prioritní důvody a rozhodnutí o zastavení exekuce v těchto situacích vytváří překážku *rei indicatae*.¹²⁹

Poslední čtvrtou skupinou jsou pak dle Svobody takzvané opoziční a impugnační spory. Již jsem uváděla, že řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. jsou řízení, která spadají pod opoziční spory dle o. s. ř.¹³⁰ Opoziční spory mají svůj základ v rozporu mezi povinným a oprávněným a zejména o tom, zda povinnost přiznaná exekučním titulem je, či není.¹³¹ Řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. jsou pak řízení, která spadají pod impugnační spory.¹³²

NS shledává tato řízení ve své podstatě jako nalézací, jelikož i v těchto řízeních exekuční soudy nalézají právo. Markantně se tak blíží civilním sporným řízením. NS však současně upozorňuje na to, že na toto řízení nelze uplatnit všechny zásady a obecná procesní pravidla, když zejména poukazuje na zásadu vyhledávací, jež nelze na tyto spory uplatnit. Břemeno tvrzení i důkazní tak leží na účastnících řízení. Neuplatní se však ani zásada koncentrace řízení, a tedy účastníci mohou navrhnout nové důkazy a tvrzení i v odvolacím řízení.¹³³ Jelikož však ve své podstatě dochází k nalézání práva, je třeba důvod pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. jako prioritní upřednostnit například i před písm. a) a b).

V případě impugnačních sporů, tedy postupu dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., nelze jednoznačně konstatovat prioritu důvodu, když popis účinků je složitější, jelikož je důležité přesně vymezit důvod, následkem kterého došlo k zastavení exekuce. Dle Svobody však: „*Procesním následkem zastavení podle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ zpravidla bude, že k zastavení exekuce dochází s účinky ex tunc. Tedy konstatuje se, že exekuce od samého počátku neměla proběhnout. Tento fakt bude zásadní, jde-li o rozhodnutí o nákladech exekuce a o nákladech mezi účastníky exekuce.*“

¹²⁸ SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 188 - 190.

¹²⁹ *Ibid.*, s. 190 - 191.

¹³⁰ FIALA, Josef. *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí*. Praha: Univerzita Karlova, 1972. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 18/Monographia XVI, s. 100.

¹³¹ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 110 a násl.

¹³² Viz usnesení NS ze dne 10. 11. 2011, sp. zn. 20 Cdo 109/2010.

¹³³ Viz § 254 odst. 5 a 6 o. s. ř.

V krátkosti jsem se tak snažila poukázat na kolize při aplikaci různých důvodů pro zastavení exekuce a dále zejména na základní účel dělení důvodů na prioritní i neprioritní. S tímto dělením rovněž úzce souvisí odlišné právní účinky zastavení exekuce z prioritního či neprioritního důvodu a následná povinnost oprávněného subjektu a soudního exekutora vracet povinnému neprávem vymožené plnění ve formě bezdůvodného obohacení v situaci, kdy je exekuce zastavena s právními účinky *ex tunc*.

Jelikož však nyní stále častěji dochází k tomu, že soudní exekutor ve zjevné kooperaci s oprávněným postupuje v rozporu se zákonem a exekuci účelově zastaví, čímž oprávněný a soudní exekutor sledují hlavně ponechání si v exekuci nezákonně vymoženého plnění, včetně samotných nákladů exekuce, které pak představují odměnu pro exekutora, je nutné na dané reagovat, což blíže osvětluji v následující podkapitole.

7.1 Účelové zastavení exekuce

Zejména u exekucí nařízených na základě rozhodčích nálezů, které vydali rozhodci, již k danému neměli pravomoc, a je tedy dán důvod k zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jsme se mohli v praxi setkat s tímto nastíněným nemravným a účelovým jednáním nejen oprávněných, ale i soudních exekutorů.

Prvním případem, kterým se chci zabývat, je situace, kdy vyvstala okolnost v podobě zastavení exekuce soudním exekutorem vzdor jeho chybějící rozhodovací pravomoci. K danému je třeba poukázat na skutkový stav již citovaného nálezu ÚS ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. III. ÚS 1536/21, kdy povinný v roli stěžovatele namítal, že soudní exekutor poté, co exekuce skončila vymožením, přistoupil k zastavení exekuce na preventivní návrh oprávněného, který byl v roli vedlejšího účastníka, přestože již ze zákona soudní exekutor neměl dostatek rozhodovací pravomoci, a to právě v důsledku úplného vymožení exekuce.¹³⁴ Je zjevné, že k tomuto účelovému postupu došlo, aby se oprávněný uchránil před povinností vracet vymožené plnění povinnému, jakož i hradit povinnému náhradu nákladů řízení o zastavení exekuce, jež by mu vznikla při dodatečném zastavení exekuce z přednostního důvodu dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., a to pro nezpůsobilost exekučního titulu, kterým byl v řízení rozhodčí nález. Exekutor, vědom si toho, že jeho oprávnění již zaniklo tímto účelovým postupem, také zřejmě sledoval ochranu svých nákladů, jež mu nemusí být v případě dodatečného zastavení vždy příznány. Je zřejmé, že oprávněnému, jakož i soudnímu exekutorovi muselo být jasné, že povinný, který je právní laik, nebude mít žádné podezření o nesprávnosti takového rozhodnutí soudního exekutora, když bude spokojen s tím, že

¹³⁴ Viz § 51 písm. c) e. ř.

exekuce je zastavena. ÚS sice ve svém nálezu ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. III. ÚS 1536/21 uvádí, že je jednoznačné, že soudní exekutor postupoval v rozporu se zákonem, když rozhodoval mimo svou pravomoc. Současně však ÚS vyjádřil ten názor, že: „*V případě, kdy soudnímu exekutorovi v důsledku vymožení pohledávky skončilo jeho oprávnění, je proto jeho postavení srovnatelné se situací, jako když by vůbec nebyl označen v exekučním návrhu a nepříslušelo by mu proto v dané věci ani činit jakékoliv úkony - tzn. nedisponuje žádnými právními prostředky k realizaci své působnosti. Toto je ovšem nedostatek rozhodovací pravomoci, nikoliv věcné příslušnosti, jak dovodil Nejvyšší soud. Z tohoto závěru o nedostatku rozhodovací pravomoci pak ovšem logicky plyne další závěr, spočívající v absenci jakýchkoliv procesních následků takového rozhodnutí, vydaného soudním exekutorem mimo jeho rozhodovací pravomoc.*“ Soudnímu exekutorovi tak z tohoto jeho postupu, jenž je v jednoznačném rozporu se zákonem, nemůže plynout žádný negativní následek, v čemž shledávám jistou mezeru v právním systému a myslím, že by se na dané mělo reagovat příslušnou právní úpravou, když by soudní exekutor měl nést následky za své protiprávní jednání.

Na daný náleze ÚS navázal svým jiným náleze ze dne 4. 1. 2022, sp. zn. II. ÚS 2833/21, a to v naprosto identické věci totožného stěžovatele, ve kterém vyslovil tento právní názor: „*Proto je v těchto případech nutné, aby se obecné soudy v tomto a obdobných případech vždy zabývali i tím, zda exekutor měl rozhodovací pravomoc k tomu, aby řízení o již skončené exekuce zastavil, a zda důvodem tohoto zastavení nebyl pouze zájem fakticky zvýhodnit oprávněného a zneužívat právo (§ 6 věta druhá o. s. ř.). Pokud soudy zjistí, že soudní exekutor pravomoc k zastavení již skončené exekuce neměl, nenastane překážka věci pravomocně rozhodnuté a samy pak k návrhu povinného mohou přistoupit k zastavení již skončené exekuce na základě tzv. prioritního důvodu, pokud k takovému postupu na základě posouzení individuálních okolností případu a v souladu s ustálenou judikaturou shledají naplnění příslušných podmínek.*“

S těmito judikaturními závěry se následně naprosto ztotožnil Velký senát NS ve svém usnesení ze dne 8. 6. 2022, sp. zn. 31 Cdo 798/2021.

Souhlasím s tím závěrem obecných soudů, že dané pravidlo je třeba aplikovat nejen v případě skončených exekucí, ale analogicky i na případy, kdy soudní exekutor zastaví exekuci dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) a e) o. s. ř., ačkoliv exekuce ještě nebyla skončena úplným vymožením, když se jedná v případě postupu dle písm. c) a e) o nemeritorní rozhodnutí, která tak nevytváří překážku *rei iudicatae*. Tuto problematiku je tak třeba řešit i v případě, kdy soudní exekutor rozhoduje v rámci své pravomoci, avšak chybně.

V praxi se stále více setkáváme s tím, že soudní exekutoři společně s oprávněným postupují zcela účelově a v rozporu s judikaturou, když dochází například k tomu, že, pokud se

povinný obrátí na soudního exekutora s žádostí o zaslání exekučního příkazu, aby zjistil, na základě jakého exekučního titulu je proti němu exekuce vedena a zda je exekuce vůbec vedena po právu, tak následně soudní exekutor ve zjevné spolupráci s oprávněnou přistoupí k zastavení exekuce, ale s odkazem na nesprávné ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) nebo dokonce dle písm. e) o. s. ř., jelikož je soudnímu exekutorovi, jakož i oprávněnému, dobře známo, že povinnému tak nebude navráceno neprávem vymožené plnění, jakož i náklady exekuce, které na něm byly v průběhu exekuce vymoženy, když právní účinky takového rozhodnutí jsou pouze *ex nunc*, nikoliv tedy i vůči již vymoženému plnění. Soudní exekutor tak v těchto případech musel informovat oprávněného, že se povinný chystá podat návrh na zastavení exekuce, aby se tak oprávněný vyhnul placení nákladů nepřijatelné exekuce a nadále disponoval exekučním titulem.

Nadto je rovněž otázkou, jak a zda vůbec se povinný jako osoba neznalá práva bude proti takovým rozhodnutím o zastavení exekuce následně bránit, když ve většině případech se povinný spokojí s tím, že exekuce byla zastavena, avšak právní účinky jednotlivých rozhodnutí mu nejsou známy. Nadto není nepodstatné, že v případě takového rozhodnutí o zastavení exekuce se povinný stejně může bránit pouze odvoláním do nákladů, když odvolání co do odůvodnění není přípustné a povinný není procesně legitimován brojit proti výroku o zastavení exekuce, když s ním je *de facto* spokojen.¹³⁵

Například Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě ve svém usnesení ze dne 9. 8. 2022, č. j. 54 Co 120/2022-55 řešil situaci, kdy soudní exekutor dne 1. 4. 2022 exekuci s odkazem na § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. zastavil a povinný následně dne 19. 4. 2022 podal dodatečný návrh na zastavení exekuce, a to z prioritního důvodu pro nepřijatelnost exekuce dle písm. h), kterému soudní exekutor nevyhověl.

Nadto je třeba konstatovat, že účelový postup soudního exekutora je více než očividný, když soudní exekutor došel k závěru, že je povinný nemajetný, přestože mu bylo velmi dobře známo, že v průběhu exekuce bylo na povinném za 14 let jejího vedení vymoženo více než 168.805 Kč. Mám však za to, že pokud by byl povinný nemajetný, nemohla by na něm být vymožena tak vysoká částka, která mimo jiné byla postačující nejen k pokrytí nákladů exekuce, ale také k téměř celému uhrazení vymáhané jistiny. Takovou exekuci jistě nelze označit za bezúčelnou a zastavit ji s odkazem na písm. e).

Dále Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě ve svém usnesení ze dne 9. 8. 2022, č. j. 54 Co 120/2022-55 s odkazem na shora zmíněné nálezy ÚS shledává, že: „*Za situace, kdy judikatura dospěla k závěru o možnosti v některých případech zastavit exekuční řízení soudním rozhodnutím*

¹³⁵ § 202 odst. 3 o. s. ř.

i tehdy, byla-li již pohledávka vymožena, není důvod, aby obecné soudy nemohly rozhodovat i v těchto případech, kdy exekuční řízení zastaví soudní exekutor, a to v jednoznačném a vědomém rozporu se zákonem. Právo má totiž sloužit k hledání a nalézání spravedlivých řešení společenských konfliktů, má představovat předvídatelný a logický systém pravidel chování a nesmí se stávat účelovým prostředkem k dosažení nespravedlivých výhod oproti ostatním. Právě k takovému výsledku, rozpornému s právem na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, by však docházelo, pokud by Ústavní soud akceptoval, že za situace, kdy judikatura vytvořila možnost „otevření“ již skončeného exekučního řízení v důsledku vymožení pohledávky, by se tato možnost zase „uzavřela“ v důsledku zcela zjevně účelově podávaných návrhů na zastavení exekuce ze strany oprávněných osob.“ Krajský soud ve svém usnesení tak dále uzavřel, že: „tedy nevytvoří usnesení soudního exekutora o zastavení exekuce ze dne 1. 4. 2022 překážku proti věcnému projednání návrhu povinného ze dne 19. 4. 2022 na zastavení exekuce, pakliže by tato měla být podle návrhu zastavena z tzv. prioritního důvodu podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. pro neexistenci řádného exekučního titulu.“ S citovaným usnesením Krajského soudu v Brně – pobočky v Jihlavě se plně ztotožňuji, když mám za to, že by se nemělo dostávat právní ochrany subjektům, které evidentně poškozují práva povinných, a to ani soudním exekutorům.

Téměř identickou situaci pak řešil opětovně Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě, a to ve svém dalším usnesení ze dne 25. 8. 2022, č. j. 75 Co 95/2022-144. V tomto řízení se povinný dne 1. 12. 2021 obrátil na soudního exekutora s žádostí o zaslání exekučního příkazu. Soudní exekutor na žádost povinného reagoval sdělením ze dne 2. 12. 2021, ve kterém uvedl, že exekuce byla dne 30. 11. 2021 s odkazem na ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. zastavena, přestože na povinném bylo za „pouhých“ 5 let vymoženo 142.137 Kč, a tedy zřejmě se ani v tomto případě nejedná o bezúčelnou exekuci. Mám za to, že účelnost daného postupu soudního exekutora je více než zřejmá.

Aktuálně se touto problematikou zabýval i Okresní soud v Mostě, a to ve svém usnesení ze dne 10. 4. 2023, č. j. 43 EXE 15541/2014-60, který rozhodoval návrh povinného na zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jenž byl podán dne 6. 1. 2023. V reakci na podaný návrh bylo povinnému dne 25. 1. 2023 doručeno usnesení o zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. ze dne 3. 12. 2021. K zastavení exekuce pro bezúčelnost i v tomto případě došlo naprosto nelogicky i přes tu skutečnost, že na povinném subjektu bylo vymoženo dokonce neuvěřitelných 266.196 Kč. Okresní soud v Mostě však s odkazem na nálezy ÚS sp. zn. II. ÚS 2833/21 a usnesení Velkého senátu NS sp. zn. 31 Cdo 798/2022 uzavřel, že „nevidí důvod, proč by nemohlo být totéž aplikováno i na soudním exekutorem zastavenou exekuci dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. pro

tvrzenou nemajetnost povinné. Důvodem pro zastavení exekuce je dle § 268 odst. 1 písm. e) o. s. ř. skutečnost, že průběh exekuce ukazuje, že výtěžek, kterého bude exekucí dosaženo, nepostačí ani ke krytí nákladů exekuce. To vše za situace, kdy v rámci této exekuce bylo soudním exekutorem vymoženo 266.196 Kč, jak sám uvedl v předmětném usnesení. “

Mám za to, že je pravděpodobné, že se nejedná o ojedinělé případy, kdy došlo k tomu, že soudní exekutor rozhodl buďto navzdory chybějící pravomoci či sice na základě rozhodovací pravomoci, avšak účelově v rozporu se zákonem a myslím, že je vhodné, že tato otázka vyvstala již i před ÚS a NS, když je velmi potřebné na tyto nemravné postupy soudních exekutorů i oprávněných společností upozornit a adekvátně na ně reagovat, jakož i sjednotit rozhodování soudů, když ne všechny obecné soudy jsou s touto problémovou oblastí důkladně a dostatečně obeznámeny.

Závěr

Exekuce jsou v České republice celospolečenským fenoménem, jenž dopadá na velmi široký okruh osob. Mezi základní zásady, jež limitují exekuční řízení, mimo jiné patří i významná zásada ochrany povinného, která je promítnuta již při samotném nařízení exekuce, jakož i ve specifických způsobech jejího výkonu.¹³⁶ Jedním z nejdůležitějších projevů zásady ochrany povinného je právě zastavení exekuce, což je proces, kterému jsem se rozhodla věnovat svou diplomovou práci. Účelem mé práce bylo v krátkosti představit institut samotného zániku exekuce, ke kterému může dojít jejím vymožením či zastavením, a popsat základní principy a pravidla řízení o zastavení exekuce, zejména pak ale vymezit a důkladně analyzovat různé způsoby a jednotlivé důvody, kterými lze exekuční řízení zastavit. Rovněž jsem v překládané práci předešlela problematiku týkající se kolize různých účinků jednotlivých důvodů pro zastavení exekuce a účelové šikanózní postupy oprávněných či dokonce soudních exekutorů.

Řízení o zastavení exekučního řízení se zahajuje na návrh, a to na návrh povinného, oprávněného či *ex officio*. Návrh na zastavení exekuce podává účastník v případě běžící exekuce soudnímu exekutorovi a v případě skončené exekuce k exekučnímu soudu. Na řízení o zastavení exekuce se uplatní procesní zásady, avšak s výjimkou zásady vyhledávací a zásady koncentrace.

Důvodů pro zastavení exekuce je mnoho. Nalézt je můžeme v občanském soudním řádu, jenž koncentruje obecné důvody pro zastavení exekuce ve svém ustanovení § 268 odst. 1 o. s. ř. a důvody pro zastavení exekuce ve specifických případech. Důvody, pro které lze zastavit exekuční řízení však můžeme hledat i v exekučním řádu či úplně jiných zákonech. Zastavení exekuce je na místě zejména v situaci, kdy jsou shledány důvody, jež nepřipouští další vedení exekuce a je tak nutné exekuční řízení zastavit před jejím vymožením, což je mj. rovněž druhý způsob, kterým může dojít k zániku exekuce.

Ve své práci jsem se zaměřila především na analýzu legislativní úpravy zmíněných obecných důvodů pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 o. s. ř., jakož i stroze na důvody, jež nám přinesla novela exekučního řádu, která byla realizována zákonem č. 286/2021 Sb.

Významnější část své diplomové práci jsem orientovala na velmi široké, všeobecné a sběrné ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jež v sobě skrývá možnost zastavení exekuce pro „jiný důvod“, a to zvláště na exekuce, které byly nařízeny na základě nezpůsobilého exekučního titulu, kterým byl rozhodčí nález. Zastavení exekuce dle písm. h) je oblast, jež byla hlavně v poslední letech významně formována judikaturou. Přestože je judikatura k této problematice již

¹³⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice.

dávno sjednocena,¹³⁷ můžeme se nadále v praxi setkávat s tím, že oprávněné subjekty stále vedou protiprávní exekuce na základě nezpůsobilých exekučních titulů, když povinnost pro oprávněné nepřipustné exekuce zastavit není nikde stanovena. Jedinou sankcí popsané chování oprávněných, jež je v jednoznačném rozporu s dobrými mravy, je jejich následná povinnost hradit náklady exekuce v důsledku zavinění, jakož i vrátit neprávem vymožené plnění, jež bylo na povinných v průběhu exekuce vymoženo, avšak pouze v případě, kdy se budou povinni proti tomuto chování oprávněného bránit návrhem na zastavení exekuce, exekuce bude zastavena a následně se povinni ještě pustí do vymáhání bezdůvodného obohacení, což je proces velice zdlouhavý.

Dané problematice nepřispívá ani ta skutečnost, že obecné soudy dodnes ne vždy postupují v souladu s judikaturou, a to bez dostatečného odůvodnění, a mám tak za to, že řešená výše exekučního řízení je stále velmi aktuální a judikatura se nadále intenzivně formuje. Přestože se judikatura odklonila od některých původních zásad, jež doprovází exekuční řízení (např. zásada věcné nepřezkoumatelnosti exekučního titulu), považuji za potřebné, aby soudní praxe byla v dané problematice jasná a jednotná, nejen ohledně toho, zda má dojít k zastavení exekuce, ale i ohledně postupů při zastavení již skončených exekucí, jakož i zastavení exekuce z přednostního důvodu poté, co již exekuce byla zastavena z jiného neprioritního důvodu, jenž mohl mít pro povinného méně příznivé právní účinky. Část práce jsem tedy rovněž soustředila na rozbor vzájemné konkurence účinků jednotlivých důvodů pro zastavení exekuce, což je také judikaturou velmi ovlivněná právní oblast.

Závěrem jsem upřela pozornost tématu, které by se dalo označit jako účelové zastavení exekuce oprávněným subjektem či soudním exekutorem ve zjevné kooperaci s oprávněným, což je chování, které je ve rozporu se zákonem. Tato oblast je pak o to více podstatná, když soudnímu exekutorovi jakožto státnímu orgánu za dané chování neplynou žádné negativní právní následky.¹³⁸ Mám tak za to, že je potřebné na toto upozornit, když soudní exekutoři v některých případech takto postupují, a činí tak dokonce ve spolupráci s oprávněným subjektem a dle mého neojediněle. Myslím, že by na dané mělo být více hleděno a rozhodně by se neměla poskytovat ochrana takovému chování, jež je v rozporu se zákonem a naplňuje znaky zjevného zneužití práva.

¹³⁷ Viz usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia NS ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, publikované pod č. 121/2011 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

¹³⁸ Viz náleží ÚS ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. III. ÚS 1536/21.

Seznam použitých zkratek

o. s. ř	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Listina	zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
z. ř. s.	zákon č. 216/1994 Sb., zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů
e. ř.	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti
e. t.	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem
o. z.	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
zákon č. 19/2012 Sb.	zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
zákon č. 286/2021 Sb.	zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
zákon č. 214/2022 Sb.	zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů
ÚS	Ústavní soud České republiky
NS	Nejvyšší soud České republiky

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

1. DÁVID, Radovan. *Třetí osoby a práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí*. Právní fórum, 2012, č. 2
2. DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9
3. FIALA, Josef. *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí*. Praha: Univerzita Karlova, 1972. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 18. Monographia XVI, s. 11-120
4. KŮRKA, Vladimír, SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7478-374-6
5. KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-855-9.
6. MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998. ISBN 80-7179-190-33-406-43712-5
7. SVOBODA Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-802-3
8. SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-673-9
9. SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-640-1
10. SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Beckova edice právní institut. ISBN 978-80-7400-894-8
11. SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-828-3
12. SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022
13. ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-600-5

14. WINTEROVÁ, Alena, Alena MACKOVÁ a kol. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-602-6
15. WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-427-0
16. ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7380-714-6

Seznam použitých právních předpisů

1. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
3. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
5. Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění od 1. 1. 2011 do 1. 12. 2016
7. Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
8. Zákon č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č. 258/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o spotřebitelském úvěru
11. Zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
12. Zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů

13. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif), ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité judikatury

1. Nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11
2. Nález Ústavního soudu ze dne 11. 12. 2012, sp. zn. III. ÚS 4084/12
3. Nález Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. II. ÚS 928/14
4. Nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3216/14
5. Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16
6. Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS. 9/15
7. Nález Ústavního soudu ze dne 20. 12. 2017, sp. zn. I. ÚS 1707/17
8. Nález Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. II. ÚS 502/17
9. Nález Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2018, IV. ÚS 600/17
10. Nález Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2728/17
11. Nález Ústavního soudu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18
12. Nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18
13. Nález Ústavního soudu ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. II. ÚS 996/18
14. Nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. III. ÚS 1536/21
15. Nález Ústavního soudu ze dne 4. 1. 2022, sp. zn. II. ÚS 2833/21

16. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 1990, ČSR sp. zn. 4 Cz 3/90
17. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014
18. Rozsudek Nejvyššího soudu, ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 25 Cdo 167/2014
19. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 23 ICdo 19/2015
20. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2017, sp. zn. 33 Cdo 5258/2016

21. Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. 2. 1981, sp. zn. Cpj 159/79
22. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2000, sp. zn. 21 Cdo 698/2000
23. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003
24. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 20 Cdo 965/2003
25. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003
26. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004
27. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2010, sp. zn. 20 Cdo 1266/2010
28. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3453/2008
29. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2011
30. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2011, sp. zn. 20 Cdo 109/2010
31. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1106/2013
32. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012
33. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 20 Cdo 467/2013
34. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3439/2013
35. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 26 Cdo 3662/2014
36. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2016, sp. zn. 26 Cdo 3631/2015
37. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1503/2016
38. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 366/2016
39. Usnesení Nejvyššího soud ze dne 16. 10. 2017, sp. zn. 20 Cdo 2897/2017
40. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4987/2017
41. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2020, sp. zn. 20 Cdo 1857/2019
42. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2020, sp. zn. 20 Cdo 2884/2019
43. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2020, sp. zn. 20 Cdo 75/2020
44. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2022, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001
45. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 9. 2021, sp. zn. 20 Cdo 1812/2021

46. Usnesení Velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2021, sp. zn. 31 Cdo 798/2021
47. Usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 9. 8. 2022, č. j. 54 Co 120/2022-55
48. Usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 25. 8. 2022, č. j. 75 Co 95/2022-144
49. Usnesení Okresního soudu v Mostě ze dne 10. 4. 2023, č. j. 43 EXE 15541/2014-60

Odborné články, seznam použitých internetových a ostatních zdrojů

1. Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
2. *Exekutorská komora se ohradila proti institutu Milostivé léto, považuje ho za nesystémové* [online]. iROZHLAS.cz, 12. 10. 2021
3. GLOGR Michael. *Poznámky k zastavení exekucí pro bagatelní pohledávky*. Praha: C. H. Beck. Komorní listy, 2022, č. 3, s. 33
4. KASÍKOVÁ, Martina. *Milostivé léto – zastavení exekuce a prominutí zbytku pohledávek veřejnoprávních věřitelů po zaplacení jistiny*. Praha: C. H. Beck. Výběr literatury, 2021, č. 2
5. KASÍKOVÁ Martina. *Přechodná ustanovení k novele o. s. ř. a e. ř. zákona č. 286/2021 Sb.* Praha: C. H. Beck. Výběr literatury, 2021, č. 2
6. Odbor živností a spotřebitelské legislativy. *Sněmovna začala projednávat novelu zákona o ochraně spotřebitele a občanského zákoníku* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu, 16. 6. 2022. Dostupné na: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/informace-pro-spotrebitele/snemovna-zacala-projednavat-novelu-zakona-o-ochrane-spotrebitele-a-obcanskeho-zakoniku--268269/?fbclid=IwAR1GQtXOIWPmxueiaGJ4MJg0wHsh7hsoX9GAYYr-YJtPVLmTIMrjBXCfN0U>

7. Statistiky Exekutorské komory České republiky. Celkový počet povinných – fyzických osob v exekuci [online]. Dostupné na: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky/celkove-povinnych.html>
8. SVOBODA Karel. *Náklady exekutora vůči státu při zastavování bagatelních exekucí*. Praha: C. H. Beck. Soudní rozhledy, 2022, č. 9, s. 280
9. ŠTIKA, Martin. *Milostivé léto II – komentář k vybraným částem normy*. Praha: C. H. Beck. Komorní listy, 2022, č. 3, s. 12
10. ŠTIKA Martin. *Jaké jsou předpoklady zastavování tzv. marných bagatelních exekucí* [online]. Advokátní deník, 7. 2. 2022. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2022/02/07/zastavovani-tzv-marnych-bagatelnich-exekuci-komentovane-aplikacni-predpoklady/>
11. VOBOŘIL Jan. *Novinky v zastavování bezvýsledných exekucí* [online]. OF 5/2022. Deník veřejné správy, 22. 2. 2022. – Dostupné na: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6891196>
12. Stanovisko Legislativní rady vlády z 10. 5. 2022, č. j. 512/22 [online]. Dostupné na <https://odok.cz/portal/veklep/material/KORNCD AECWM4/>

Způsoby zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce)

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se předně zabývá rozbohem jednotlivých důvodů pro zastavení exekuce dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a – h) o. s. ř., a to s pozorností zaměřenou na písm. h), jenž je nejvíce ovlivněno judikaturním vývojem, se zaměřením na exekuce vedené na základě nezpůsobilých exekučních titulů, kterými jsou rozhodčí nálezy. Tato práce si klade za cíl pozorně analyzovat tyto obecné důvody pro zastavení exekuce, jakož i nové důvody pro zastavení exekuce, jež nám přinesla novela exekučního řádu, která byla provedena zákonem č. 286/2021 Sb. Účelem mé práce však bylo rovněž poukázat na aktuální problematiku řešené exekuční oblasti, zejména pak zastavení exekuce poté, co již skončila vymožením, jakož i opětovné zastavení exekuce z prioritního důvodu poté, co exekuce již byla zastavena z neprioritního důvodu, jež mohl povinnému přinést méně příznivé právní účinky.

První část práce, v níž v první kapitole představuji institut zániku exekuce, jakož i v druhé kapitole návrh na zastavení exekuce, kterým se zahajuje řízení o zastavení exekuce a základní pravidla, jež doprovází toto řízení, je více teoretická a popisná. Spíše teoretická je i třetí kapitola, ve které představuji jednotlivé důvody zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. a) – h) o. s. ř. a rovněž čtvrtá kapitola, ve které osvětluji nové důvody pro zastavení exekuce, jež nám přinesl zejména zákon č. 286/2021 Sb.

Závěrečná část práce, a tedy kapitola pátá a šestá, je více praktická a stavěná na rozboru obsáhlé judikatury NS a ÚS. Věnuji se zde jednak problematice zastavení již skončených exekucí, jakož i různosti právních účinků jednotlivých důvodů pro zastavení exekuce, a jejich vzájemné konkurenci. Nejvíce jsem při své práci vycházela z praxe v sedmé, tedy poslední kapitole, ve které jsem se koncentrovala na účelové a vědomé postupy oprávněných a soudních exekutorů, jež jsou v rozporu se zákonem, a ke kterým aktuálně dochází.

Klíčová slova: zastavení exekuce, rozhodčí nález, exekuční řízení

Methods of discontinuance of the enforcement of judgement (execution)

Abstract

The present thesis deals first of all with the analysis of the individual grounds for stopping the execution under the provisions of Sec. 268 (1) (a) – (h) of the Code of Civil Procedure, with attention aimed at (h), which is most influenced by the development of case law, with a focus on executions conducted on the basis of ineligible enforcement titles, which are arbitral awards. The aim of this paper is to carefully analyse these general grounds for putting an end to the execution, as well as the new grounds for stopping the execution brought about by the amendment to the Enforcement Code, which was implemented by Act No. 286/2021 Coll. The purpose of my work, however, was also to point out the current issues in the field of execution, in particular the stopping of execution after it has already ended in recovery, as well as the stopping of execution again on priority grounds after the execution has already been stopped on non-priority grounds, which could have brought less favourable legal effects to the debtor.

The first part of the thesis, in which in the first chapter I introduce the institution of the termination of execution, as well as in the second chapter the motion for termination of execution, which initiates the procedure for termination of execution and the basic rules that accompany this procedure, is more theoretical and descriptive. The third chapter is also rather theoretical, in which I present the individual grounds for stopping the execution pursuant to Sec. 268 (1) (a) – (h) of the Code of Civil Procedure, as well as the fourth chapter, in which I shed light on the new grounds for stopping the execution, which were brought to us in particular by Act No. 286/2021 Coll.

The final part of the thesis, that is the fifth and the sixth chapter, is more practical and is based on an analysis of the extensive case law of the Supreme Court and the Constitutional Court. I focus here on the issue of stopping already completed executions, as well as on the different legal effects of individual grounds for stopping an execution and their competition with each other. I have based most of my work on the practice in the seventh, that is the last chapter, in which I concentrate on the purposeful and deliberate practices of creditors and bailiffs that are contrary to the law and which are currently occurring.

Klíčová slova: discontinuance of execution, arbitral award, enforcement proceedings